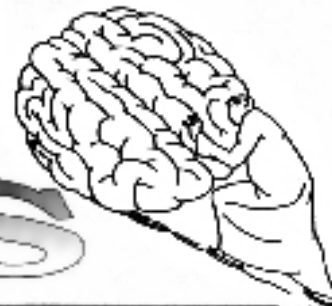

SISYFOS

Zveme členy Českého klubu skeptiků Sisyfos na plenární schůzi, která se bude konat 18. září od 18.00 v budově AV na Národní třídě v Praze, v místnosti 206. Od 17. 00 jí budou předcházet referáty o letošním 11. evropském kongresu ECSO v Londýně, kterého se zúčastní ve dnech 5. – 7. září. RNDr. Jiří Grygar a prof. Jiří Heřt.

Z knihy Paula Johnsona NEPŘÁTELÉ SPOLEČNOSTI

Ernest Nagel: ...uspořádání vědy jako obce svobodných, tolerantních, a přitom ostražitých, kritických a zvědavých lidí pozoruhodným způsobem ztělesňuje ideály liberální civilizace. ... Znalci klasiky by takové ctnosti prohlásili za řecko – římské.

Představa vědy jako něčeho krutého a nelidského existovala ještě dávno před nukleárním věkem. Goethe dával vědcům za vinu, že vytrhují vnímané jednotlivosti z celku. Psal o „patologii experimentální fyziky“ nebo o Newtonově „empiricko-mechanické mučičně“.

Ještě poměrně donedávna ovšem žádná absolutní propast nepochopení mezi vědci a nevědci neexistovala. Sir John Herschel přeložil Iliadu, sám Goethe studoval názvosloví rostlin a optiku. Newtonovským principům snadno porozuměl i člověk s průměrnou inteligencí, který si dal tu práci, a prostudoval výklady vycházející z analogie se stroji, hodinami, atd. Tvůrci krásné literatury dokázali vstřebat nejnovější vědecké objevy a vyložit je veřejnosti – Pope, Shelley, Tennyson, Whitman, Emerson, Sandburg (jejich výčet by se dal snadno rozšiřovat).

Technické základy moderní vědy jsou naproti tomu pro obyčejného laika nejen těžko pochopitelné, ale často jako by odporovaly každodenní zkušenosti. Fyzikové jsou dnes alespoň ochotni přiznat, že mnoho fyzikálních objevů nemohou laici chápat. Takto se vyjádřil i Robert Oppenheimer v roce 1959: „O tajemných věcech ve fyzice... si promluve jen s někým, kdo se už dlouho snaží z té tradice čerpat.“ Básník ani beletrista dnes na takové úvahy nestačí. Vědecké koncepce a objevy se proto už do sféry humanitních věd a náboženství nepřenášejí.

Vlastně i samotné vědce čím dál více ohromuje a sklíčuje kvantitativní růst vědy a jejích speciálních oborů. Dnes existuje víc než 50 tisíc speciálních vědeckých časopisů. Proslulý sovětský vědec Petr Leonidovič Kapica si postěžoval: „Věda ztratila svou svobodu. Stala se produktivní silou, zbohatla, ale také se nechala zotročit, vždyť část vědeckého výzkumu je tajná. Nevím, jestli by Rutherford ještě dnes vtipkoval a smál se, jak mívával ve zvyku.“

Nicméně je nejen poráženecké, ale zhola zbytečné zavrhnout po vzoru filosofů morálku samotnou vědu a označovat ji za neschopnou přispět zásadním způsobem k pokroku v chápání, a tím i k obraně civilizace. Stále je ještě možno dospět k rovnítku mezi vědeckým přínosem a jeho vztahem k lidským hodnotám. Přestože se vědecké poznání neustále rozšiřuje, znamená to nutně čím dál užší specializaci. Peter Medawar ve své knize Umění řešitelného píše: „Jedním z výrazných rysů moderní vědy je zánik sektářské loajality.“ Zůstává tu ovšem zřetelný rozdíl mezi tvůrčím

Z OBSAHU

Ukázka z knihy Paula Johnsona Nepřátelé společnosti1
Soumrak astrologie (J. Grygar)1
Světová konference skeptiků, Kalifornie (přel. M. Urban)2
Psychoanalýza nemá dostatek důkazů (R. Pešek)3
Bude stát v šumavském lese obří pyramida? (V. Nosková)4
Přehled nositelů Bludného balvanu (Č. Zlatník)7
Jsem BALVAN, a kdo je víc? (V. Nosková)9
Sisyfovské klání s waldorfskou pedagogikou (Č. Zlatník)10
Odhalený Aquapol (V. Nosková)12
Ezoterička milující vědu (V. Nosková)12
Stanovisko k psychos. artterapii (V. Mornstein)14
Věda zkoumá tunel do věčnosti (V. Nosková)15
Poslední smích novopečeného skeptika (Č. Zlatník)17
Diskuze s protistranou (Martin Bloch)18
Skeptické zpravodajství ze světa (přeložil M. Urban)19
Z druhého břehu21
Zprávy, informace, nápady, návrhy...22

a analytickým typem vědecké práce. Toho si poprvé všiml Bacon: „Jde o neobyčejně závažný omyl domnívat se, že experimentální úsilí při prvním kontaktu s obchodem nabralo vyznačený směr, tedy že lidská píle vyhledává jen výzkum skýtající praktické plody, nikoli výzkum přinášející světlo a objevy.“ Správně chápal, že porozumět přírodě je z dlouhodobého hlediska důležitější než ji ovládnout. ...

Vyslovili jsme domněnku, že hledání pravdy ve svobodě (ty dvě věci jsou nedělitelné) tvoří základ civilizace. První záblesk pravdy je ve vědě, stejně jako v umění aktem obrazotvornosti. Rozdíl mezi pravým či falešným vědcem se pozná v tom, jak postupuje poté, co spatřil – nebo si myslí, že spatřil – záblesk pravdy. Správná metodologie vědy je také správnou metodologií civilizace.

(Vydalo nakladatelství Rozmluvy v roce 1999 v překladu Věry a Jana Lamperových.)

SOUMRAK ASTROLOGIE?

Jiří Grygar

Zajisté provokativní otázka, když pohlédneme vůkol napříč českou mediální scénou. Může nás utěšovat, že jinde je to ještě horší. Na indických univerzitách se vinou iniciativy tamějšího ministra školství M. M. Jošiho (původním vzděláním fyzika!) rozšíří v nejbližší době výběr studijních oborů o astrologii. Ministr totiž vypsal výběrové řízení na zřízení kateder vědecké astrologie na tamějších státních univerzitách. Zájem převyšil očekávání: přihlásilo se přes 70 univerzit, jež by takto chtěly vyjít vstříc veřejnému zájmu o tento nejen v Indii tolik perspektivní obor (Science 292/2001, no. 5514; Nature 411/2001, No. 6835, 227). Možná se jim také podaří vyřešit staleté dilema, které sužuje evropskou astrologii: když totiž astrolog napíše, že Slunce je ve znamení Střelce (22.11. - 21.12.), tak to fakticky znamená, že Slunce se od 24. do 29.11. promítá do souhvězdí Štíra, od 29.11. do 17.12. do souhvězdí Hadonoše (jež vůbec nepatří mezi dvanáct souhvězdí zvířetníku!) a teprve od 17. do 21. prosince je opravdu v tom Střelci.

V r. 2002 se k tomu přidala ještě jedna drobná taškařice, když Saturn vstoupil 31. srpna do souhvězdí Orionu, které rovněž nepatří mezi souhvězdí zvířetníku a setrval tam až do 21. listopadu. Pokud se někdo z vašich příbuzných narodil v tomto intervalu, tak snad aby se nakonec obešel bez horoskopu a tonul tak po celý život ve strašné nejistotě.

Astrologové často zdůrazňují, jak citlivý je výklad horoskopu na přesnou minutu lidského zrození, neboť tím chtějí vysvětlit známý paradox dvojčat, kde se v intervalu pár minut narodí na téže místě dvě děti, jež pak prožijí naprosto rozdílné osudy. (Tento paradox použil jako argumentu proti hodnověrnosti astrologie již sicilský křesťanský spisovatel Firmicus Maternus ve 4. stol. n. l.). Nuže, podle modelových výpočtů na počítačích se nyní ukazuje, že totéž postavení planet na obloze se během dosavadní existence sluneční soustavy ještě ani jednou neopakovalo. Když si zvolíme libovolné rozestavení planet na nebi, tak by se znovu zopakovalo teprve za deset tisíc trilionů roků, což je doba nesrovnatelně delší než dosavadní stáří vesmíru. Je naprosto jisté, že naše sluneční soustava daleko dříve zanikne.

Proto bych astrologům rád položil pochopitelnou otázku, odkud tedy vědí, že takové či makové postavení planet má makový nebo takový

důsledek pro osud člověka, když se nemohou opírat o žádnou předešlou zkušenost s konkrétním postavením planet na obloze?

Titanic - srážka

20.08.99

15.04.1912 03:45:00 GMT
volný oceán
041° 47' 00" O 49° 55' 00" N
Topozentr.

1. 28° 38' 00" O	10. 28° 50' 00" O
2. 21° 33' 00" O	11. 23° 01' 00" O
3. 09° 50' 00" O	12. 01° 37' 00" O
☉ 24° 49' 00" T	09° 37' 00" S
☽ 26° 42' 00" X	04° 10' 00" S
♃ 25° 26' 00" T	11° 44' 00" S
♄ 03° 07' 00" T	00° 11' 00" S
♅ 05° 17' 00" B	25° 08' 00" S
♆ 15° 06' 00" S	21° 49' 00" S
♇ 19° 47' 00" B	15° 47' 00" S
♈ 03° 14' 00" B	19° 59' 00" S
♉ 21° 02' 00" B	21° 16' 00" S
♊ 27° 10' 00" T	17° 14' 00" S
♋ 21° 34' 00" T	08° 25' 00" S
♌ 09° 33' 00" X	03° 11' 00" S
♍ 00° 32' 00" O	11° 40' 00" S

SVĚTOVÁ KONFERENCE SKEPTIKŮ, BURBANK – KALIFORNIE

Amardeo Sarma
přeložil Milan Urban

(*Krácen*) Konference, které se zúčastnilo asi 500 předních skeptiků, se konala od 20. do 23.6.2002 ve slunečné Kalifornii, ve městě Burbank poblíž Los Angeles. Hlavním námětem byly perpektivy skeptických organizací pro příští léta.

Předseda Světového sdružení skeptiků (CSICOP) Paul Kurtz vyjádřil při zahájení obavy nad tím, že média využívají „paranormální“ jevy jako přitažlivá témata pro zábavu a opomíjejí přitom racionální vysvětlení. Vyzvedl roli skeptické organizace CSICOP, která již více než 25 let hledá vědecká vysvětlení pro zdánlivě paranormální jevy, přičemž významnou roli zde podle jeho názoru hráli popularizátoři vědy.

Vyskytly se i kontroverzní náměty. P. Kurtz například vyzval skeptické organizace, aby v příštích letech vzaly pod lupou i náboženství, politiku a hospodářství. Poukázal přitom na dvě vydání časopisu *Skeptical Inquirer*, která se náboženstvím zabývala a o které byl mimořádný zájem. Většina přítomných však k této výzvě zaujala ve svých příspěvcích zdrženlivý až částečně odmítavý postoj. Kritici dávali přednost tématům, umožňujícím vědecký přístup. Náboženství není podle nich tématem pro skeptické organizace.

Hlavní témata se zabývala klamáním resp. podvodny při hrách a finančních záležitostech, kritikou „inteligentního plánování“ (Intelligent Design, ID), alternativní medicínou, vzděláním mládeže, alternativními psychoterapiemi a zkoumáním paranormálních fenoménů.

Finanční podvody

Richard Lead z Austrálie, ekonom a specialista na daňové otázky je vždy znovu je překvapen, kolik lidí naletí na internetové podvody. Když se publika zeptala: „Kdo ještě nedostal e-mail z Nigerie s důvěrnou nabídkou?“, nezvedla se téměř žádná ruka. I inteligentní lidé naletí a věří, že mnohé nabídky jsou podvod, ale ta jejich je seriózní. Někteří, kteří se vydali do Nigerie po svých penězích pátrat, byli uneseni a řada z nich zavražděna.

Inteligentní plánování

V Evropě jde o téma spíše kuriózní, ale v Americe se vedle vyslovené nábožensky motivovaných kreacionistů jako jedné skupiny kritiků evoluce konstituovala druhá skupina a sice stoupenci „inteligentního plánování“ (ID). Evoluci zcela nepopírají, ale věří na „stvořitele“, který vývoj může ovlivnit. Zdůrazňují, že zde nemusí jít bezpodmínečně o křesťanského Boha. Hlavními stoupenci ID v Americe jsou Paul

Nelson, vydavatel časopisu *Origins and Design* a matematik a filosof Wiliam Dembski. Filosofický materialismus podle Nelsona omezuje a alternativy jsou předem vyloučeny. Vyzval, aby se naturalismus nepovažoval za daný a aby se zohlednily nenaturalistické alternativy. Je přesvědčen, že výsledky bádání potvrdí model „inteligentního plánování“. Wiliam Dembski vyjádřil přesvědčení, že model „inteligentního plánování“ nahradí evoluční teorii. „Veřejnost je již na naší straně a věda bude následovat“, prohlásil Dembski. Biolog Kenneth Miller na mnoha příkladech ukázal, jak kreacionisté a ID-stoupenci evoluční teorii chybně interpretují. V pozdějším termínu byla ještě další diskuze s Nelsonem jako stoupencem ID, která nic nového nepřinesla. U Nelsona byla ale oceněna připravenost vystoupit před tak kritickým publikem.

Alternativní psychoterapie

Z vědeckého pohledu pochybné terapie nejsou praktikovány pouze nějakým outsidersy. Naopak – alternativní terapie jsou běžně využívány mnoha terapeuty. Zajímavý byl příspěvek, který přednesla Gina Green. Týkal se autismu a „chráněné komunikace“, která svého času došla velkého uznání. Kritizovala mystické představy o autismu, které rodičům a pedagogům doporučují zcela nevhodné postupy. Kromě „chráněné komunikace“ uvedla Gina Green další pseudovědecké představy, např. že autismus může být vyvolán očkováním nebo léčen pomocí hormonů. Na druhé straně se zmínila i o úspěších osvěty, pokud se autismu týče. Soudy jsou nyní mnohem opatrnější, pokud se obžaloba opírá o sporné techniky, mezi které „chráněná komunikace“ patří. Zábavný, i když s tím nejvážnějším pozadím byl příspěvek Carol Tsvrisové. Každý, i nejmenší problém, každá bolístka se dnes podle jejího názoru považuje za psychologický problém. Léčba psychoterapií patří dnes již téměř k dobrému tónu. Samozřejmě se tak otevírá prostor pro neseriózní terapeuty, kteří stále novými a exotickými terapiemi léčí uměle vyvolané problémy.

Příští konference v roce 2004 se bude konat v Evropě. O místě ještě není rozhodnuto, ale Itálie již vyjádřila ochotu ujmout se organizace této konference.

Převzato z časopisu německých skeptiků „Skeptiker“ č. 4/2002. Autor článku je zakládající člen a jednatel německé organizace skeptiků GWUP a předseda evropské skeptické organizace ECSO.

PSYCHOANALÝZA NEMÁ DOSTATEK PŘESVĚDČIVÝCH DŮKAZŮ

Roman Pešek

Jedním ze základních konceptů klasické „pravé“ psychoanalýzy je zásadní vliv raných zážitků na psychiku, prožitých v průběhu několika prvních let života. Na tyto rané zkušenosti údajně není přítomna vědomá vzpomínka, nejsou přístupny přímému vědomému zkoumání a nacházejí se v nevědomé části psychiky. Z klasického pohledu je jádro neurotického konfliktu nebo traumatu, např. ztráta blízké osoby, nebo její lásky či zájmu, separační trauma popsáno takto: 1. Zažití traumatu, vznik „dětské neurózy“, uložení do afektivně nabitých vzpomínek. 2. „Zapomenutí“ traumatu a asociovaných vzpomínek, vytěsnění do nevědomí z důvodu vyhnutí se psychické bolesti. 3. Konflikt je vyjádřen v nerozpoznané formě jako symptom, symptomové chování a charakterový rys. 4. Konflikt (trauma) ožívá ve vztahu s analytikem pod obrazem přenosové neurózy. 5. Konflikt je možné pozitivně ovlivnit pomocí „pracování“, tj. za pomoci již zralých kognitivních procesů.

Psychoanalýza se od dob Freuda vyvíjela a měnila, rozbíjel se freudovský monolit a rozvíjely se různé teoretické modely a klinické metody. Např. jednotlivými školami zůstaly v psychoanalýze nezměněné následující předpoklady: Veškeré chování je determinováno a motivováno. Povaha psychických procesů je z větší části nevědomá. Běžné interakce jsou většinou ovlivněny ranějšími zkušenostmi; úzkost a jiné stresy mohou vyvolávat obranné reakce jakož i regrese k ranějším způsobům chování. Různé psychoanalytické teorie mají společné jádro také v tom, že zkoumají nevědomé a podvědomé oblasti. Zřejmá je také skutečnost, že v podstatě všechny významné psychoanalytické školy se psychoanalýzou inspirovaly, buď v kladném nebo záporném smyslu. Znamená to, že přejímají některá východiska psychoanalýzy, třeba v modifikované formě (např. transakční analýza), nebo psychoanalytické premisy kritizují a ostře se vůči nim vyhraňují (např. behaviorální terapie).

S. A. Mitchell, Freudův Hans a Watsonův Albert

Mitchell z pozice poučeného psychoanalytika poukazuje na to, jak se jednotlivá dogmata psychoanalýzy „drolí“ v průběhu času a jak samotní psychoanalytici mají stále méně jistoty v tom, o co opřít svou praxi. Autor kritizuje historické rysy psychoanalýzy: „Tradiční psychoanalytické instituce a klasická psychoanalytická literatura mají rysy kultu. Analytici se často pyšili esoterickými znalostmi z mystických oblastí a dávali tyto vědomosti najevo neproniknutelným žargonem, který byl pro kohokoli nezasvěceného nepochopitelný. Protože měli pocit, že mají zvláštní vlastnická práva pro přístup do nevědomí, činili si tradiční analytici autoři nároky na jedinečné základní vědomosti k podchycení veškeré lidské zkušenosti. Mitchell ukazuje, že klasická psychoanalýza se svými nároky na „vlastnická práva pro přístup do nevědomí“ není něco překonaného, ale že se jedná o stále živý proud v psychoanalytickém myšlení.

V roce 1909 S. Freud publikoval průběh terapie pětiletého chlapce jménem Hans. Hans trpěl fobií z koní. Po korespondenci s Hansovým otcem Freud interpretoval Hansovu fobii jako důsledek vytěsněného vnitřního konfliktu do nevědomí. Hans svůj intrapsychický konflikt údajně vyřešil tím, že svůj strach a negativní pocity přesunul na koně, konkrétně na bělouše s černou hlavou a s černými klapkami na očích. Dle Freuda takoví koně vykazovali podobné atributy jako Hansův otec. „Otec behaviorismu“ J. B. Watson se cítil Freudovou analýzou konsternován, protože tvrdil, že fobie vznikají pouze na základě pavlovského klasického podmiňování. Svou hypotézu potvrdil v roce 1920 eticky sporným experimentem, kdy jedenáctiměsíčnímu Albertovi „klasicky napodmiňoval“ strach z bílé krysy. Fobie z hlodavce se dále generalizovala např. na bílého králíka, bílého psa apod.

Syndrom falešné paměti

Je ověřeno skutečností, že velká část psychických procesů probíhá automaticky a nevědomě. V čem se liší kognitivní pohled na nevědomí od pohledu psychoanalytického je ale např. otázka existence aktivních obranných „represivních“ mechanismů, které nežádoucí vědomé obsahy vytlačují (vytěsňují) do nevědomí, odkud tyto obsahy aktivně působí a narušují vědomé procesy, tělesné funkce i zjevné chování. Kognitivní psychologové existenci těchto „dynamických“ nevědomých procesů považují za nepotvrzenou. V průběhu tzv. syndromu falešné paměti se „vybavují“ živé vzpomínky na události, které se nestaly. Syndrom falešné paměti se objevuje např. u dospělých lidí, kteří obviňují své rodiče z údajného sexuálního zneužívání. To mělo proběhnout v dětství. Na zneužívání tito lidé „zapomněli“. Údajně si je vybavili v průběhu psychoterapie, kterou začali navštěvovat pro potíže odlišného druhu. V lékařské i laické veřejnosti se pod vlivem klasické psychoanalýzy vžila představa, že se vzpomínky na zraňující zkušenost mohou dostat mimo dosah vědomé pozornosti, být „zapomenuty“ po celá desetiletí, čemuž se říká represe. Takové vzpomínky mohou být za určitých okolností údajně vybaveny. Klinické zkušenosti však nasvědčují opak. Déle než 60 let trvající výzkum „represi“ čili disociativní ztrátu paměti nedoložil ani v laboratorních podmínkách. Souhrnný rozbor mnoha studií, které se touto problematikou zabývaly, zní: jestliže byli účastníci traumatizujících situací na své zraňující prožitky dotázáni, vždy si je vybavili. Existuje důvodné podezření, že v některých případech vznikl syndrom falešné paměti v důsledku psychoterapie, která vzpomínky na události, jež se nestaly, do lidí „vložit“ či sugestivně „implantovala“. Možnost „implantace“ vzpomínek na skutečnosti, které se nestaly, dokládají experimenty s dětmi i s dospělými.

Dlouhodobá paměť není neměnná

Psychoanalytici předpokládají, že určující pro následnou psychopatologii jsou zážitky, které byly prožity v raném dětství (první cca 2–4 roky života), kdy byly k dispozici pouze nervové struktury, účastníci se procedurální (implicitní, emoční) nevědomé paměti. Takové zážitky jsou údajně preverbální a nelze se s nimi přímo vědomě konfrontovat. Nacházejí se v hlubších částech nevědomí a jsou zdrojem jádrových vlastností osobnosti. Právě tyto obsahy se aktivují ve vztahové podobě v přenosové terapeutické situaci a jsou dostupné pouze tímto nepřímým způsobem, nikoli přímo vědomě či verbálně. I když připustíme, že psychopatologické zážitky se v raném dětství skutečně staly, tzn., že je terapeut do paměti pacienta sugestivně „neimplantoval“, zůstává otázkou, jak opravdově si může pacient tyto prožitky vybavit. Vzpomínky totiž nejsou doslovnou, otiskovou reprezentací proběhlých událostí. Vzpomínky vznikají tím, že se složí z informací, které jsou rozmístěny v mnoha vzdálených oblastech mozku. Jejich vznik je závislý na řadě minulých i současných vlivů. Desítky let je známo, jak často a snadno se vzpomínky zkrasí. Lze předpokládat, že čím časově vzdálenější je událost, kterou klient prožil, tím vyšší bude existovat paměťové zkraslení.

Spor o význam snů

Psychoanalytický model říká, že sen má jakýsi informační, psychoanalytický potenciál. Dle Freuda se mj. ve snech symbolicky projevuje nevědomý konflikt. Ve snu dochází k fiktivnímu splnění přání, jinak neuskutečnitelných. I zde se ovšem, i když oslabeně, projevuje cenzura, takže přání se projevují v přestrojené, v posunuté nebo symbolické formě. Fyziologický pohled na fenomén snu je diametrálně odlišný. I. Dylevský uvádí: „Sny jsou deformací, karikaturou pochodů, které probíhají v bdělém mozku. Je proto jasné, že sny nemají žádný

„zvláštní“ význam. Pokud se obsah snů vykládá jiným způsobem, jde o nefyziologické a hrubě subjektivní zkreslování běžného, fyziologického děje, kterým sny jsou.“ Na odkrývání symbolických významů zakládá Freud svůj výklad snů. Vedle snů se s projevy neuvědomělých přání lze údajně setkat v každodenním životě v podobě různých chybných výkonů, přeřeknutí atd., které tvoří „psychopatologii všedního života.“ Skeptik může namítnout, že při troše důvtipu a fantazie je možné nalézt souvislost mezi prakticky jakýmkoli slovem a jakýmkoli zážitkem. Zrovna tak nemusí činit potíže vyhledat spojitost mezi jakýmkoli snem, traumatickým prožitkem z dětství (faktickým či „implantovaným“) a současným psychickým problémem pacienta.

Další skeptické argumenty

Pokud nebudou premisy a léčebný efekt psychoanalytické terapie řádně experimentálně prokázány, vždy budou existovat racionálně odůvodněné pochybnosti vůči serióznosti tohoto psychotherapeutického přístupu. Této skutečnosti si zřejmě budou stále více vědomy zdravotní pojišťovny, které budou na psychoanalytické obci vyžadovat, aby účinnost své terapie pomocí obstojné metodiky doložila. Pozornost výzkumných studií, které se zabývají účinností psychotherapie, se přesouvá z obecně položené otázky „je psychotherapie účinná?“ k otázkám formulovaným přesněji, tj. jaké jsou specifické účinky určité psychotherapeutické metody prováděné určitým terapeutem za určitých podmínek u určitého pacienta s určitým onemocněním nebo problémem. Je obtížné si představit, jakou metodiku psychoanalytici použijí např. pro měření účinnosti techniky volných asociací nebo techniky interpretace snů. Mohou existovat i další, poněkud latentní důvody, proč psychoanalytici nejeví zrovna velkou ochotu efektivitu své terapeutické práce dokazovat. Je známo, že analyticky orientovaní terapeuti vybírají své klienty dle „psychoanalytických indikačních kritérií“. Ve skutečnosti to znamená neprůhlednost. Vhodnými klienty pro psychoanalýzu jsou více či méně jenom klienti nemocní lehkými neurózami, kteří k tomu musí ještě vykazovat „dostačující intelektuální úroveň.“ Lze také spekulovat o tom, že pro psychoanalytika nemusí být náročné neurotickému pacientovi navíc „přišít“ lehkou poruchu osobnosti. Klasická psychoanalýza je časově náročná. Pro klienta je klasická psychoanalýza druh terapie, která je značně finančně nákladná. Pro terapeuta je to naopak terapie velmi lukrativní. Další důvody jsou ideologického charakteru. Pokud se stabilita analytického modelu otřese, může to mít nevídané důsledky pro stále ještě monopolní a „elitářské“ postavení psychoanalýzy na psychotherapeutickém „trhu“. Nehledě na skutečnost, že ze základů psychoanalýzy vychází mnohé další terapeutické přístupy (např. arteterapie).

Psychoanalýza a behaviorální terapie

Psychoanalytický model je intuitivní, jeho premisy nebyly zatím experimentálně testované a prokázané, tudíž nelze psychoanalýzu řadit do sféry EBM (evidence-based medicine). Paradoxně k uvedenému faktu, psychoanalytici považují všechny ostatní nehlubinné terapeutické směry (např. behaviorální terapii, která modeluje výhradně nálezy empirické) za zakrývající a méně hodnotné. A to i přesto, že výsledky mnoha kvalitních studií, které se zabývaly a zabývají zkoumáním účinnosti různých druhů psychotherapie, hovoří v první řadě o jednoznačně průkazné léčebné účinnosti terapie behaviorální. Ano, nelze upřít ani určitou míru účinnosti „analyticky orientované“ terapie. Nabízí se však mnoho otázek. Např.: Co to přesně je „analyticky orientovaná“ psychotherapie? Co má ještě společného s klasickou psychoanalýzou? Co to konkrétně znamená, že terapeut v rámci krátké analytické terapie je „aktivnější a direktivnější“? Jaké metody psychoanalytici v současnosti používají? Kolik jich je ryze analytických a kolik je již více kognitivních či dokonce behaviorálních? Např. je známo, že psychoanalýza využívá stále více asertivitu, tedy metodu vyloženě kognitivní. A které metody, jež psychoanalýza používá, jsou opravdu účinné?

Závěr

Freudův novátorský pohled na lidskou psychiku bezpochyby ovlivnil vývoj mnoha dodnes významných psychologických a psychotherapeutických směrů. Jazyk klasické psychoanalýzy poskytoval v době na počátku 20. století dobrou orientační mapu pro dění v lidské mysli. V té době psychoanalytický model vyplnil „zející díru“ mezi iracionálními parapsychologickými koncepty lidské psychiky a pozvolna se vyvíjející kognitivní psychologií a neurobiologií. Dnes je ale situace jiná. Kognitivní a neurobiologické vědy v současnosti disponují novými poznatky, moderními výzkumnými a léčebnými nástroji, bohatou a srozumitelnou terminologií. Myslím, že jsou si toho vědomi i stoupenci tzv. hlubinných a psychodynamických směrů. Ti skutečně „prozřetelní“ mohou dobře vědět, že když své psychologické a psychotherapeutické pohledy na problémy lidské psychiky nepřizpůsobí novým kognitivním a neurobiologickým poznatkům, bude jejich situace na psychotherapeutické scéně dříve či později nejistá. E. Herman uvádí: „Ve spolupráci s kognitivní psychologií a kognitivní neurovědou hledá psychoanalýza odpovědi (např. jakým způsobem jsou rané zážitky uchovávány, v jakých nervových okruzích?) a nový přístup k pohledu na etiologii a terapii duševních poruch... Učení, včetně učení, které má za následek dysfunkční chování, mění genovou expresi... Psychotherapie je účinná a vede k dlouhodobým změnám v chování, pravděpodobně prostřednictvím učení...“

Použitá literatura je k dispozici u autora (ro.pe@seznam.cz).

BUDE STÁT V ŠUMAVSKÉM LESE OBŘÍ PYRAMIDA?

Věra Nosková

Český klub skeptiků Sisyfos se na žádost protestujících organizací připojil ke zpochybnění experimentálního pracoviště Račov. Takto vznešeně se totiž nazývá projekt původně Rusa, dnes občana Izraele, který se náhle vynořil v šumavských lesích a chce si poblíž Vimperka postavit 14 m vysokou, plastovou pyramidu, se základnou 9 x 9 metrů, takže půjde spíš o jehlan, v níž prý bude experimentovat s klíčovostí semen. Na pozemku, které mu město na deset let pronajalo, si chce postavit i rodinný dům, propojený s pyramidou prosklennou chodbou. V neposvrtné krajině bude nutno kvůli tomuto monstru stavět zpevněnou příjezdovou cestu, odpadní jímky, atd.

Vyjmáme z dopisu ČKS Sisyfos Odboru výstavby a územního plánování Městského úřadu Vimperk, který neznámému cizinci z neznámého důvodu stavbu monstra v čisté české krajině povolil:

Věc: Protest proti stavbě experimentálního pracoviště Račov ... Představa, že v prostoru jakékoli stavby ve tvaru pyramidy jsou nějaké jiné, příznivější podmínky pro vznik, vývoj a uchování živých buněk a organismů je součástí naprosto mylné a ničím neopodstatněné legendy udržující se v ezoterických kruzích. Vychází z neznalosti přírodních zákonitostí a z mystiky, kterou si někteří lidé opřádají své útržkovité znalosti o starověkých kulturách. Zároveň bývá zdrojem byznysu s podvodnými výrobky a službami. Český klub skeptiků má s podobnými aktivitami, jaké prosazuje P. Anatoli Iaguiiev, špatné zkušenosti. ... Lze očekávat, že se média časem postarají o zveřejnění této zvláštní kauzy s prosazováním bizarní stavby v šumavské krajině, a díky nim vyjdou najevo možná nelichotivá fakta. Zainteresané osoby a úřady mohou mít z prosazování a povolení stavebních aktivit

pana Iaguiiaeva a jeho Mozdoku nejspíš ostudu. Český klub skeptiků Sisyfos vznáší tímto protest proti zahájení stavby experimentálního pracoviště Račov. Žádáme Vás, abyste v zájmu krajiny, zdravého rozumu a v zájmu vlastním zamítli stavbu komického a velikášského monstra na pozemku, který patří městu Vimperk...
Za Český klub skeptiků podepsali Věra Nosková, Jiří Grygar a Čeněk Zlatník (s uvedením funkcí a titulů)

Úřad nám odpověděl v tom smyslu, že nejsme účastníky řízení, a nemáme tedy proč se ve věci angažovat. Stavba povolena byla, navzdory protestu mnoha občanských sdružení, odborníků a iniciativ a navzdory zdravému rozumu.

PYRAMIDA ASI NĚBUDĚT

Věra Nosková

reportáž

Květnové odpoledne v šumavských lesích provoněla pryskyřice. Už dlouho nepršelo, pod nohama jemně chřupe přeschlé jehličí. Lesní cesta stoupá mírně vzhůru a přivádí mě až na tichou lesní louku. Šťavnatý palouk obstoupily vysoké smrky. Na takových místech v pohádkách trdlují zelenovlasé panenky.

Pak pohádková idyla náhle končí. V trávě se k sobě tisknou dva přívěsy a terénní automobil. Kolem volně běhá pes, a řadí dvě polodivoké kočky. Viskaz by nekupovaly. Co si uloví, to mají. Pes podvrtačák na mě zuřivě štěká. Z přívěsu se ozve padaždítě, a za minutu se z něj vynoří starší muž, zapíná si košili, a zve mě dál. Ohlížím se k místu, kde zůstali manžel a bratr. Odmítli se mnou za podivínem jít, a teď nejsou dokonce ani vidět. Kde proboha jsou?! Slyšeli by můj křik?

Snažím se Anatolije Iaguiiaeva, podnikatele a jednatele firmy Mozdog přemluvit, abychom hovořili venku na slunci, a na doslech říkám si v duchu, ale on mě zve velitelským gestem dál. Poslechnu ho, co mi zbývá, tu hru nesmím zkazit, on je obdařen duchovnem, spiritualitou, výzvou Nejvyššího, já teď budu muset hrát roli přítroblé, ovšemže zvědavé novinářky.

Rus neprodyšně uzavírá přívěs a zapaluje si cigaretu. Na stole svítí dvě skleněné pyramidky, vrhají po stěnách prasátka. V malém prostoru není k hnutí, ale je tu docela uklizeno, i muž vypadá civilizovaně. Stavím na stolek diktafon, a Anatolij se narovná v zádech, vypne nenápadně prsa, má své minuty slávy rád, a kdo by neměl? Jak říká Halina Pawlovská, mediální konzumenty nezajímají nuly. A kdo vzbuzuje zájem novinářů, ten by alespoň teoreticky nulou být neměl.

Hostitel, říkejme mu tak, i když mi nenabídl ani vodu, na otázky nečeká, má už nás, novináře, prokouknuté, ví co nám naservírovat.

„Když jsem k vám před dvěma roky přišel z Izraele, měl jsem 4 miliony korun. Všichni tu po mně chtěli peníze,“ začíná stížností na místní poměry. „Zaplatil jsem různým lidem, úřadům, za projekt, průzkum, povolení, za pronájem pozemku platím 75 tisíc ročně. Manželka a dcera bydlí v chatě v Račově, to také něco stojí. Mám tu dvě kočky a psa... Chci být sám, protože musím hodně studovat a číst. A když manželka kecájet a dcera kecájet, pracovat se nedá. Ale takto je duše moje svobodná.“

„Z čeho žijete? Musíte mít přece nějaký příjem?“ ptám se drze, jak mi profese velí.

„Rozumějte mi. Řeknu vám v čem je podstata. Jsem klidný, pokojný. Má-li člověk vznešenou ideu a znalosti, je plný víry v to, že jeho vědomosti mu dovolí jít touto cestou. Ta cesta je těžká. A u koho je lehká? I vaše cesta je těžká. Myslíte na to, co bude zítra. A pozítří. Rozumíte? Ale za prvé, to nikdo neví. To mohou poznat jen velcí lidé. Lámové. Ze svých výšin vidí budoucnost. Já jsem maličký člověk. Nemám zapotřebí přemýšlet co bude zítra. Zítra nemusí být ani chleba...“

Mlží, říkám si v duchu. Ptám se ho z čeho žije, a on mi podstrkuje lámy. Čtrnáct metrů vysoká pyramida, kterou tu chce postavit má být pokladena zeleným laminátem. Spor o ni proti sobě postavil městské úřednictvo a znechucené občany a nejrůznější občanské spolky. Přidali

se i čeští skeptici, smějí se egyptologové, otrávení jsou ekologové a ochránáři krajiny. Jen odbor výstavby a územního plánu Městského úřadu ve Vimperku opírající se o souhlasné stanovisko Referátu životního prostředí Okresního úřadu v Prachaticích vycházejí pošetilci vstříc. Proč asi? Pronajali mu na deset let lesní louku, dostal stavební povolení na pyramidu, rodinný dům, salaš...

Inostránec pobýval před příchodem do Čech šest let v Izraeli, přemístil se tam prý z Kavkazu coby ruský Žid, získal tam občanství...

„Proč jste nepostavil pyramidu ve svaté zemi?“ táži se.

„Není tam dobrá energie. Kvůli muslimům.“

„Jaké experimenty chcete v pyramidě dělat?“ ptám se ošklivě konkrétně. Jurodivého pyramidologu totiž dlouhodobě sleduji a tedy vím, že si každou chvíli vymyslí něco jiného. Mohutně si povzdechl, mlčí, dívá se na mě vyčítavě, je se mnou nespokojen. Jako bych slyšela Čechova: Ech, neračte mi ubližovat, vaše blahorodí. Je těžké snést vyčítavý pohled ruského muže. Nejsem jen posměváček, mám i duši, po žensku soucítím. Jenže komická situace sytí mou obraznost. Jsem náruživým čtenářem ruské literatury, jistě i pro její bizarnost, a teď rozmlouvám s jednou takovou literární postavou. Navíc uprostřed milované české krajiny. Vot globalizacia!

„Víte vy co – tohle dílo mi klade mnoho otázek. Jenže mně je 63 let,

Foto: Věra Nosková

a já vím, že toto je v mém životě poslední úkol, který mám vykonat. Já vám teď nemůžu říct co bude a co nebude. Můj úkol mi neuteče,“ usmívá se nejistě, rozmazaně, oblomovsky. „A samotná pyramida je ta největší věc, největší cesta. Přijel jsem z vlastní vůle, pomoc od nikoho nežádal. A o pomoc ani prosit nebudu,“ káže muž, v Čechách s nezvyklým pathosem.

„Ale vy asi budete potřebovat finanční spoluúčast, ne?“ provokují.
„Pomoc přijde. Pomoc přijde. Přijde,“ říká, jako by ji přičarovával. Snažím se tvářit vážně, seriózně, ale něco z mých tajných pocitů mi prokmitne do výrazu očí, a muž rozcítlivěly svým bizarním osudem pochopí, a řekne pevně: „V této době mi dva mocní Izraelci, kteří obchodují s parcelami a stroji, a jeden Čech, velký manažér banky v Praze, přislíbili peníze. Sami mě vyhledali. Rozumíte oč jde? Jak vám to říci... Vy rozumíte pyramidám?“

Kývám souhlasně hlavou. Četla jsem všechny dostupné bláboly o jejich moci a energii a viděla pár fantasmagorických filmů. Pochybuji, že pyramidální nadšenci vědí víc. Jenže on mi nevěří.

„To byste musela chtít jim rozumět!“ říká přísně. A je to tady, šumavský poustevník mě prokoukl. Nebylo to tak těžké, kdybych byla na jeho straně, projevovala bych nadšení a obdiv.

Snažím se zjistit, jaké má s pyramidou ekonomické záměry. Jenže peníze, užitek, ekonomické cíle - to jsou slova, která ho rozhořčují, urážejí. Pyramida je idea čistá jako voda, říká, a tváře mu prostupuje horkost. Mám pokušení říci, že i za vodu se platí, natož za čistou, ale nechci ho dráždit ještě víc. Kde se asi teď toulá můj muž a bratr?

„Vaši budoucí spolupracovníci, kteří eventuálně vloží do projektu peníze, budou chtít, aby se jim vrátily,“ pokračuji nemilosrdně, protože chci, aby se už konečně poděkl, vybarvil, přiznal. Dvě stě metrů odtud je letní pobytový objekt holandských naturalistů. Jinde a jindy Iaguiiev vykládal, že bude v pyramidě nabíjet návštěvníky pyramidální energií. Proč ne nahatě Holanďany? A proč zdarma?

„Já jsem je nehledal. Sami přišli,“ říká povzneseně o záhadných pražských společnostech. „Také novináře nezvu, sami mě vyhledávají.“ Předkládá mi pyšně ve fóliích zakonzervované články, a rozumuje: „Přišla jste ke mně na návštěvu. Ptáte se. Musela byste tu být ale minimálně týden, a já bych vám všechno objasňoval, než byste alespoň trochu pochopila. Jenže novináři většinou chtějí jen senzaci a takový rozhovor je nesmyslný.“

Představuji si, že bych podobné bezobsažné, neurčité bláboly poslouchala celý týden, a okamžitě ten obraz s odporem zaháním. Potřebuji vzduch. Venku zpívají ptáčci a voní jarní kytky, slunce prosvětluje mladé listí. Sedím uzavřena s náruživým kuřákem v nepatrném prostoru, sotva už na něj pro dým vidím, a z jeho nabubřelých frází mi stoupá tlak.

„Jak bude pyramida pracovat?“ položí si náhle řečnickou otázku, a já se zaraďuji. Konečně z něj vypadne něco konkrétního! „Jak byste tomu mohla porozumět?“ zamýšlí se starostlivě. „Víte jak to bude? Zkusím, počkám. Pak se ukáže co tam bude.“ Panebože! A na tohle mu dal Městský úřad Vimperk štempl. Deset let tu smí tábořit, snít, a házet hořící vajgly po lese. A dokonce mu povolili na půvabné šumavské louce postavit plastové monstrum vysoké jako pětioschodový činžák.

„Říkal jste přece, a máte to v projektu, že chcete v pyramidě experimentovat s klíčivostí semen,“ připomínám.

„To ano,“ rozpomene se. „To je pravda. Vot první etapa. Co bude dál, uvidím, zkusím. Já to nevím. Pyramida je zázrak. Zázrak nedělitelný. Zázrak v tomto životě. Nic víc. V Rusku stojí 26 pyramid. Stavějí je velcí lidé. Akademie věd se jimi zabývá. Pyramidy pracují. Jsou v nich zvláštní fenomény. Ti lidé ale nemají pravé vědomosti. Jen to s nimi zkouší. Měli by jet k lámům. Do Mongolska, Nepálu, Tibetu. A učit se od nich. Oni by jim možná něco řekli. Pyramidu totiž může postavit každý. Ale pracovat s ní může jen člověk, který měl učitele. A ne jednoho. Dva, tři... Já jsem učitele měl. V Mongolsku. Jel jsem tam v roce 76 na tři roky jako stavební inženýr. Byl jsem technickým poradcem hlavního inženýra. Ech těžko se mi s vámi hovoří. Vy jste

civilizovaný člověk,“ říká tónem, v němž se mísí nadřazené politování s mírným znechucením. „Jak vám to jen říci, můj učitel byl, byl...“
No, kdo to byl? Povzbuzuji ho v duchu. Jméno. Adresu. Telefon do jurty! Ale on jen po rusku mávne rukou. Ech stejně nic nepochopíš. Civilizace tě zkazila!

Můžu si vás vyfotit? ptám se, a on opáčí, že sice možno, ale že je jen nepatrný člověk. „Nesluší se, abych se nechal fotit do novin, nejsem Marlon Brando. Ovšem už několikrát mě fotografovali, tak proč ne. Ale mám jiné životní hodnoty. Nu což, přijela jste až z Prahy, s prázdnýma rukama vás nepustím.“

Jako myška, tichá a nemluvná, se náhle zjevuje jeho poměrně mladá žena. O seznámení nemá zájem, muže si nevsímá, číší z ní despekt a skepse. Zaharaší s hrncem, nacpe do tašky potřebnosti pro něž přišla, a zmizí. Třeba myslí na ty čtyři miliony, s nimiž do téhle pitomé země přišli, a které jsou už v prachu. Její nepatrný člověk žije jako chudák, hlavu v oblacích. Mohla se mít jak carevna... Ech.

„Protestují různé ekologické organizace. Ale jak pyramida může ekologii zničit? Není v ní elektřina. Bude to jen kámen, dřevo a plast.“

„Dostal jste stavební povolení také ke stavbě rodinného domu, salaše...“ A to znamená vybudovat kvůli jednomu domu v hloubce lesa inženýrské sítě, vyřešit přívod a odpad vody, postavit přístupovou cestu pro těžkou mechanizaci, dodávám v duchu. Bylo by to další nepochopitelné zvěrstvo v téhle půvabné krajině s čistým potůčkem.

„Zachce-li se mi, postavím dům, nezachce-li se mi, nepostavím. Kdo mě může zabránit? Jaká iniciativa? Můj úkol je postavit především pyramidu. Já teď ještě čekám, ale dlouho čekat nebudu. Dám všechno právníkům, a budu už jinak hovořit s těmito občanskými iniciativami. Zkusím jestli máte zákon, jestli zákon u vás pracuje. Dostanu jistě na pyramidu velké peníze,“ zasní se, ale pak si znovu s hořkostí vzpomene na své odpůrce: „Co mi můžou iniciativy povídat?! Ani jeden Čech nežil v zimě v maringotce. Ale já ano, protože i v Mongolsku jsem žil po dva roky v jurtě. A v jurtě je hůt než v maringotce. Peníze dají, jistě dají, ale nemůžu dopustit tu chybu, abych ideu pyramidy zničil. Pak by mi učitel řekl: Cos to provedl, Anatoliji?! Tomu jsem tě učil?! Jak bych mohl do očí pohledět učiteli. To bych se radši zastřelil.“ Zvážíme, odmlčíme se, abychom si mohli představit tuto děsivou eventualitu.

„A co když budou mít sponzoři podmínku, že se musí pyramida komerčně využívat?“ držím se tématu.

„Ne nepůjdu, nepostavím. Touto cestou musím jít. Jaká je hořká, těžká, ale dojdou až do konce,“ deklamuje s bohatýrským pathosem, a doprovází mě, neboť je nejspíš zvědavý na mého muže a bratra, o nichž jsem se zmínila. Ti dva odpadlíci se váhavě vynořují z lesů u cesty, a se zjevnou nechutí stisknou šumavskému vetřelci nabízenou rukou. Můj muž se okamžitě vrací mezi smrky se zamumláním, že hledá houby. Hub ovšem nět, to ví v těchto dnech každý. Bratr, jehož zvědavost je silnější než odpor k podivínovi, kulí oči nad informací, že do těchto končin jednou přijede tibetský dalajláma. Přitáhne ho pyramida a její tvůrce. Iaguiiev se zastavuje, aby nám pantomimou předvedl, jak ho uvítá,

Foto: Věra Nosková

pokloní se... Kříží ruce na prsou, v očích má pokoru, celý se zmenšil. Jdeme svažitou cestou k autu, a náš průvodce nepřestajně nahlas sní, kouří jednu cigaretu za druhou a hořící nedopalky odhazuje do přeschlého jehličí. Tady jednou bude hořet les, páni radní z Vimperka. Nakonec kuřák otráveného řidiče omráčí žádostí, abychom ho odvezli do Račova. Chce prý zkontrolovat život své ženy, kterou před půl hodinou viděl, a dospělé dcery.

Konsternovaný manžel si nechá exota vlézt do auta, vzteky se schoulí, a jede jako ve snách. Lesní muž nás ještě honem informuje, jak jeho sen o pyramidě zesměšnila televize v pořadu Klekánice. Byla jsem

autorkou námětu což, chudák, nemůže tušit. Mám ho litovat? Představuji si v duchu českou krajinu promořenou obrovitými plastovými pyramidami, a cítím, že pravdu mám já. Ať si to monstrem postaví na nějaké vlastní parcele. Ve stínu paneláků. Při loučení mu tuhle možnost navrhuju. „Tam je špatná energie,“ odbývá mě, a vystupuje v blízkém Račově, aby přepadl rodinu.

Tož dosvidanja, dobrý člověče, přeju vám neúspěch.

Těsně před uzávěrkou přišla z okolí Račova zpráva, že se na lesní louce započalo se stavbou pyramidy, na staveništi se hemží osm dělníků. Bude nutné zvážit další postup, zainteresovat kontrolní a další úřady.

PŘEHLED LAUREÁTŮ BLUDNÉHO BALVANU

Čeněk Zlatník

Přehled je nezbytnou pomůckou zejména pro naše navrhovatele (návrhy průběžně přijímá Dr.Grygar na mailové adrese grygar@fzu.cz). Komisi pro Bludné balvany docházejí totiž často návrhy na ocenění některých dřívějších laureátů (zvl. ing. Bendy, prof. Strunecké, doc. Baudyše, doc. Chudáčka ...), jejichž aktivity po léta neslábnu, spíše naopak. Stanovy naší ceny sice nevylučují opakovaná ocenění, ale nepraktikujeme je, abychom neubírali šance dosud neoceneným. Nebývá snadné vybírat mezi vysoce „zasloužilými“, vyrovnanými subjekty...

V přehledu uvádíme vždy zaprvé zlato, zadruhé stříbro, zatřetí bronz.

1998

Jednotlivci

1. **PhDr. Zdeněk Rejdák.** Za celoživotní neutuchající propagaci psychotroniky se zvláštním zřetelem k průkopnickému experimentálnímu ověření jogurtové telepatie.
2. **Prof. RNDr. Anna Strunecká, DrSc.** Za skripta „Integrativní fyziologie člověka pro přírodovědce“ (vydaná v r. 1998 vlastním nákladem s podporou grantu RS 98 026 MŠMT ČR), určená především pro budoucí středoškolské učitele.
3. **Ing. Ivo Benda.** Za první prokazatelné navázání kontaktu Čecha s vyspělou plejádskou civilizací a za přípravu evakuace lidstva jejími flotilami (byla Kosmickou radou zamítnuta) a za vzájemnou vesmírnou osvětu.

Družstva

1. **Jiří Lang, ing. Robert Troška.** Za objevy, vynálezy a propagaci v oblasti unikátní Joint Line technologie a její zavedení do každodenní komerční praxe.
2. **Institut rezonanční terapie.** (Institut für Resonanztherapie Cappenberg, Lünen, Germany.) Za revitalizaci lesů v České republice metodou rezonanční terapie.
3. **Časopis Regenerace.** Za úpornou osvětovou činnost v oblasti tzv. alternativních metod a jejich zavádění do praxe.

1999

Jednotlivci

1. **Doc. Ing. Antonín Baudyš.** Za zavádění astrologie a důvěřivců. Což činil tak vehementně, že se sám stal astrálním objektem mnoha podob.
2. **RNDr. Milan Rýzl.** Za české vydání „Základní knihy parapsychologie“ s přihlédnutím k celoživotnímu dílu.
3. **Arthur Bolstein (Artur Bolčo).** Za doopravdivé vyvrácení speciální teorie relativity.

Družstva

1. **Institut celostní medicíny MUDr. Josefa Jonáše.** Za rozvoj

biorezonanční medicíny a zvláště za elektropolokontaktní určování léků.

2. **Televize Prima.** Za mimořádný přínos k mysteriozitě České republiky.

3. **Firma AQUAPOL, spol. s r.o.** Za zavádění vysoušečů a zákazníkům pomocí magnetokineze.

2000

Jednotlivci

1. **Doc. RNDr. Ivo Chudáček, DrSc.** Za třesuté objevy a metody v teoretické i experimentální psychotronice, radionice a za zavádění ódické technologie do každodenní praxe v laboratoři FYZAP i mimo ni.
2. **Vladimír Kubeš, atomfyzik, vzděláním elektrotechnik.** Za objevení nebezpečných resenů, vražedné resenomie a tajné mezinárodní organizace, která jde světové populaci po krku.
3. **MUDr. Stanislav Grof.** Za přetavení šamanských praktik hyperventilace do tzv. holotropního dýchání, skrze něž lze způsobit v mozku chemickou bouři a navodit tak přiotrávenému pocity a zážitky tak mimořádné, že se stávají skutečností.

Družstva

1. **Firma Embitron.** Za výrobu a prodej virtuálních přístrojů EAV, „které jsou založeny na jiných než obvyklých fyzikálních či chemických základech, jež zatím není zvykem zveřejňovat...“
2. **Nedělní Blesk.** Za proslavení léčitele Karla Vaňáka, který svým vynálezem dokáže luxovat peněženky pacientů a nikoli, jak tvrdí, jejich zhoubné nádory.
3. **Internetová doména www.doktorka.cz** psychedelického pojetí medicíny a pseudověd.

2001

Jednotlivci

1. **PhDr. Marta Foučková + PhDr. Marie Říhová.** Za příkladnou útechu lidem v neštěstí. Těm tyto odbornice na psychiku říkají: Čím větší neštěstí vás potkalo, tím větší jste byla zrůda v minulém životě.
2. **Stanislav Brázda.** Za hyperaktivitu v jasnozření a v ezoterických podnikatelských aktivitách pod heslem: okultní práce všeho druhu.
3. **Emila Havelka.** Za činnost jeho astrologické apatyky Astrál. Ta provedla na svých zákaznicích nepovolené, ale záslužné klinické zkoušky s preparáty ztěžklými olovem a rtutí, a vyvinula „nadpozemské“ jogurty.

Družstva

1. **Týdeník Astro.** Za nabídku paranormálních služeb, předmětů

a akcí nejen na svých stránkách, ale i při ezoterických Astrovíkendech, kde lze získat nákupem čarovných předmětů zdraví, štěstí a informace o budoucím osudu.

2. Univerzita Nové doby pod vedením Milana Calábka. Za vzdělávání budoucích alchymistů, astrologů, hermetiků, psychologů krevních skupin, šamanů, vykladačů aury, karet, snů a dalších zasvěcenců.

3. TV Nova, pořad Věštírna. Za propagaci okultních oborů. Věštírna uvádí na scénu věštee profesionály i amatéry, aby poučili národ o možném i nemožném a trochu se zviditelnili.

2002

Jednotlivci

1. MUDr. Josef Hrušovský. Za objev kvantové homeopatie a rozvíjení pragmatické spolupráce s anděly, archanděly a eloi při léčení pozemšťanů

2. Akademická malířka Jiřina Průchová. Za houževnatost v boji výtvarného umění proti elektromagnetickému smogu

a rezonančním polím.

3. Karel Gott. Za velmi vážná varování vyjevená se salonní nonšalanci.

Družstva

1. WM magazín pod vedením Jiřího Wojnara. Za mimořádné úspěchy při zveřejňování a popularizaci všeho, co věda oficiálně odmítá.

2. Internetový magazín www.osud.cz (vedený šéfredaktorem Jiřím Maškem). Za důsledně pluralistické odhalování pravdy o tomto světě.

3. Český rozhlas 1 – Radiožurnál. Za nápaditou propagaci astrologie, kvantové homeopatie a numerologie v prestižních relacích a nejlepších vysílacích časech, jak se na veřejnoprávní medium sluší a patří.

(Podrobnosti lze nalézt na naší webové stránce.)

BLUDNÉ BALVANY ZA ROK 2002

Letošní udělování Bludných balvanů za rok 2002 proběhlo 21.3.2003 v posluchárně Matematicko-fyzikální fakulty UK v Praze. Akci natáčel televizní reportér pořadu ČT 1 Klekánice. Články o akci vyšly v Hospodářských novinách a v časopisech Print plus, Dingir, Bariéry, vyjdou ještě ve slovenském Rozmeru. Výsledky akce šířil především Jiří Grygar v rozhlasových besedách, při nejrůznějších rozhovorech a na přednáškách.

Foto Jiří Nosek

Pedel Ing. Martin Bloch zahájil páté udělování Bludných balvanů v antickém duchu a říze. V lavicích posluchárny Matfyz v Praze zasedli příznivci i odpůrci skepticizmu. Nechyběli ani studenti.

Jiří Mašek obdržel stříbrný valoun, polibky a květiny. Moc se mu mezi skeptiky líbilo.

Jiří Wojnar měl připravený dlouhý duševně náročný proslov plný kostrbatých a vznešených myšlenek.

Radek Volhejn v roli hmotaře se nestačí divit. Olga Kracíková tančí s těžkými talíři činek na plecích! Jde o tělesný magnetismus jako výraz spirituálních schopností nebo o adhezi kůže?

JSEM BALVAN - A KDO JE VÍC?

Věra Nosková

„Dejte mi bludný balvan, prosím, prosím...“ loudil na mně s polodětským kňouráním malý chlapíček, který se začíná pinožit v ezoterickém podnikání. Předtím mi vtiskl do ruky na psacím stroji podomácku vyrobenou navštívenku, kde charakterizoval svůj byznys jako okultní poradenství.

„Už se vám zajídá poctivá práce? Už vás nebaví opravovat zemědělské stroje?“ řekla jsem drsně, a muž se zašklebil jako rošťák chycený při činu a přiznal: „No to máte recht.“ Jeho nevšední upřímnost mě pobavila. „A k čemu je vám Bludný balvan? Vždyť to je přece ostuda.“ Spiklenecky na mě zamžoural: jistě si dělám legraci, že? Přece vím, že balvanáři jsou ti nejlepší z oboru, ruku jim podá sám slavný, národem milovaný Jiří Grygar, kolem se hemží novináři, bývá přítomna i televizní kamera, šéfredaktorka Regenerace oceněným prý slíbila dvojnásobné honoráře...

Tato epizoda je pravdivá, a navíc není jediná. Zaznamenali jsme, že někteří ocenění se Bludným balvanem chlubí, uvádějí ho ve výčtu svých kvalifikací a kvalit. Je to totiž bláznivý, dryáčnický svět, jehož se při udělování téhle veselé ceny těsně dotýkáme. Už to, že si jeho představitelů všimne skupina skeptiků, potažmo vědců, v každém případě seriózních lidí, je pro ně satisfakcí, potvrzením kvalit. Hysterici, hystrioni, sebestřední výstředníci, magoři a okultní podnikatelé všeho druhu milují publikum. A my jim dodáme nejen publikum, ale i divadlo v antických řízách, v němž si s gustem odehrají roli. Samozřejmě, že se bavíme jejich lžemi a bizarností a hosté téhle akce, většinou skeptici též. Ale dobře se baví i oni, a využijí naši akci na seberaklamu v míře vrchovaté.

Anticena Bludné balvany měla původně za úkol zviditelnit náš klub, přiblížit veřejnosti kdo jsme my a kdo jsou oni. To se podařilo. Má to ale i své stinné stránky. Představitel jedné seriózní státní instituce, s níž máme zájem spolupracovat, mi sdělil, že naše expertizy chce raději přijímat bez uvedení jména společnosti, protože prý nás veřejnost zná především jako „vtipálky s bludnými blvany“.

Na druhé straně je to akce, která nás stmeluje, nutí nás intenzivně mapovat svět odpůrců a lovit výtečníky v jeho kalných vodách. Upozorňujeme takto veřejnost na jejich komické argumenty a vychytralé manipulace. Dokazujeme také, že máme smysl pro humor, že nejsme suchaři s varovně hrozcícím prstem. Bludné balvany přilákaly do našich řad nové členy. Po předminulých k nám například spontánně a okamžitě vstoupil spisovatel Ivan Klíma.

Jenže smějete se podvodníkovi, a on se zároveň směje vám. Nepodáváte na něj žalobu, ale podáte mu zkrášlený balvánek. To by se mělo změnit. Předání ceny by u oceněného nemělo vzbuzovat jen gaudium, ale obavy z našich dalších kroků. Nejde o pouhé šašky a šaškování kolem nich. Tihle lidé často okrádají své spoluobčany. A šíří bludy. Takový MUDr. Hrušovský navštívil například coby expert se svou šílenou přednáškou i kladenské gymnázium. Potřebuje si přece vychovat budoucí klientelu! Předchozí ředitel prostě tomuhle bizarnímu světu přál. Někdy je takovému člověku k užítku matné povědomí veřejnosti, že mu přece Jiří Grygar dal nějakou cenu.

Ale dosti úvah a pochybností. Bludná cena je už v českém rybníčku zapuštěná a zarostlá do dna, a mnozí zahraniční skeptici nám ten nápad Jiřího Grygara závidí. Možná ale přišel čas zamyslet se nad tím, jak z milé taškařice udělat tribunu odhalení, odsouzení. Věci by pomohlo, kdyby se ozvaly oběti ezoterických praktik a podvodných léčitelů. Tímto je k tomu vyzývám, pokud se jim náš Zpravodaj dostane do ruky.

Jaké byly letošní Bludné balvany?

Konaly se opět na Matematicko-fyzikální fakultě UK v Praze. Je to milá a významná podpora ze strany fakulty, která je naším přirozeným spojencem, ostatně v našich řadách početně dominují právě matematici

a fyzici. Kouzelník, který s námi po dvakrátě spolupracoval a předváděl přesvědčivě filipínskou operaci náhle desetinásobně zvýšil cenu své produkce, i propustili jsme ho laskavě ze svých služeb. Místo něj v závěrečných scénkách zahrála skeč Vítězství ducha nad hmotou Ing. Olga Kracíková a náš nový, mladý člen Radek Volhejn, který představoval „vulgární materialismus“. Břišní tanec navozující mystiku Orientu vyvrcholil kombinací s tělesným magnetismem, Olga tančila s těžkými talíři činek na plecích. Materialista žasl a kořil se duchu jen do chvíle, než přišel „kožní lékař“ a s lupou v ruce objasnil, jakou roli hraje přilnavost kůže v obdivovaném „tělesném magnetismu“.

Obohacením bylo také vyhlášení úkolů Alternativní grantové agentury. Vymyslel ji a sepsal Ing. Martin Bloch, muž disponující strhujícím vtipem. Uvádím dva z úkolů k řešení:

Redukce záření uměním

Současný stav poznání: Velkolepý průlomový objev učinila jistá česká akademická malířka tím, že zjistila, že její obrazy - ba i miniatury - redukuje elektromagnetické vyzařování. A tedy stačí si přilepit takovou obrázkovou samolepku na myš počítače či mobil a jste uchráněni před elektromagnetickým smogem z nich pocházejícím. Jak velký význam pro náš společenský život tato technologie může mít, nelze snad ani docenit. Vždyť uvážíme-li, že i lidský mozek je zdrojem elektromagnetického záření - pak taková samolepka na čele určitě osoby uchrání její okolí před jejím myšlenkovým smogem.

Úkol: Nicméně existují i další záření před kterými bychom se měli chránit. Zejména záření radioaktivní. Vytvořte umělecké artefakty a změřte jejich koeficienty absorpce pro záření alfa, beta a gama. Přednost bude dána těm, které budou vytvořeny z lehkých materiálů jako papír, sláma, textil, drhanina apod. před těmi z betonu, olova a barya. Zezela nepřipustné je užití radia, polonia, uranu a všech transuranů.

Využití: Doufáme, že opravdovému antiradiačnímu kumštýři se podaří namalovat tak silný obraz, že obávaný Temelín se změní v příjemný a bezpečný salón pro ekologické aktivisty se smyslem pro půvab užitého umění. Jistě postačí vystavit ten obraz ve vrátnici.

Letuschopné textilie

Současný stav poznání: Ezoterikové vědí, že mnohé důležité vědecké poznatky byly v průběhu věků zapomenuty či dokonce utajeny, přičemž dnešní tzv. oficiální věda je s úsměškem považuje za pouhé báchorky. Dobrým příkladem je létající koberec používaný běžně v orientálních pohádkách. O reálném základu tohoto zapomenutého dopravního prostředku svědčí i nepochybnitelný fakt, že společnost Air India má dodnes v logu mahárádžu na létajícím koberci! Tuto skutečnost nadto bezpečně prověřila naše rozvědka, což přimělo Ministerstvo obrany, u vědomí neutěšeného stavu našeho bojového letectva, vyhlásit následující bohatě dotované úkoly:

Úkoly:

- Upředení antigravitačního vlákna (zvláštní prémie bude udělena za neprůstřelnost).
- Způsob tkání koberců v nepromokavé úpravě.
- Řešení aerodynamiky nadzvukových stíhacích koberců.
- Kobercová elektronika, katapult a bezpečnostní pásy.
- Taktické rakety koberec-země a koberec-koberec.
- Pumovnice pro kobercové bombardování.

Kromě zvýšení bojové připravenosti si ministerstvo slibuje řadu dalších přínosů. Totiž koberec budou stíhači parkovat na podlaze svých obývacích pokojů - ale nebudou smět na ně stavět nábytek. To proto, aby mohli okamžitě oknem či balkónovými dveřmi vyrazit proti narušiteli. Díky tomu bude možné uvolněné hangáry privatizovat, neboť údržba koberců bude svěřena speciálně vycvičeným manželkám.

Kdo co dostal a za co

Letos jsme vyznamenali tyto duchovně zasažené jedince: zlatý bludný balvan dostal v kategorii jednotlivců kvantový homeopat MUDr. Josef Hrušovský za rozvíjení spolupráce s archanděli a anděli při léčení pacientů, stříbrný oděvní výtvarnice Jiřina Průchová, která tvrdí, že naše tělo vidí její obrázky i když máme zavřené oči a tyto nás léčí. Na této odvážné myšlence založila byznys se samolepkami, které se lepí na mobil či na myš počítače. Bronz dostal národem ceněný Karel Gott za své fušování do ezoteriky.

V družstvech se nejlépe umístil WM magazín pod vedením Jiřího Wojnara za propagaci protivědeckých nesmyslů, stříbro obdržel Jiří Mašek za svůj internetový časopis www.osud.cz a bronz dostala rozhlasová slavná stanice Radiožurnál za propagaci astrologie, numerologie a dalších nesmyslů.

Čtyři z laureátů přijali balvan s povděkem. K některým se z lavic posluchárny vrhlo hejno nyjících dam s květinami a polibky. Jiřimu Maškovi donesl vážný muž starozákonního vzhledu naopak trnovou korunu, neboť se zřejmě obětuje nevďěčnému lidstvu. Jiřina Průchová byla hluboce uražena, stříbrný valounek odmítla převzít a žádala omluvu. Obvinila skeptiky z porušování lidských práv ve čtyřech bodech. Karel Gott se pochopitelně vůbec neozval, i když někteří z antické družiny tajně doufali, že mistr má smysl pro humor, a trochu toho znevážení snese, je ale možné, že do výše jeho nadoblačného Olympu doléhají jen ovace, a budiž mu to přáno.

Téměř všichni ocenění byli dobře připraveni. Místo aby řekli jako filmové hvězdy při amerických Oscarech: *děkuji mamince, své ženě a bohu a jsem tak šťastný*, vytáhli z kapsy elaborát a četli a četli o lásce k lidstvu a dalších hodnotách, které vulgární materialisté a omezení vědátoři zjevně postrádají. Proslov byl vždy delší než naše obhajoba jejich nominace, prostě si užívali svých deset minut slávy. Kdy se jim hned tak povede, aby velký Grygar a protivní skeptici museli mlčet, zatímco oni mluví k publiku a novinářům?

Balvany skončily, a pomalu začínáme sbírat typy na ty další. Je to úkol pro celou naši skeptickou organizaci. Posílejte nám, prosím, své typy na adresy v tiráži Zpravodaje. Je žádoucí, abyste nám toho o navrženém laureátovi dokázali sdělit co nejvíc.

SISYFOVSKÉ KLÁNÍ S WALDORFSKOU PEDAGOGIKOU

Čeněk Zlatník

Otiskujeme tři texty, které letos postupně vyšly v týdeníku Učitelství noviny (UN). Jejich primárním adresátem bylo ministerstvo školství (MŠMT), které mělo rozhodnout o budoucnosti waldorfských škol (WŠ) v ČR.

Memorandum UN 2003/10

Dne 19. února 2003 se konala na PedF UK v Praze konference „Waldorfské školy v ČR po deseti a více letech“, na které se sešli zástupci waldorfských škol a pedagogičtí odborníci především z pedagogických fakult několika univerzit.

Cílem konference bylo odborné zhodnocení dosavadního rozvoje waldorfských škol (WŠ) v ČR. Účastníci konference došli k těmto závěrům:

působení a směřování WŠ odpovídá moderním pedagogickým trendům tak, jak je prosazuje řada zásadních koncepčních materiálů ČR; v oblasti pedagogiky zaměřené na rozvoj dítěte jsou jedním z proudů, který tyto zřetele dokáže výrazným způsobem aktualizovat a integrovat; realizují pedagogiku kvality života, mají dimenzi poznání, umění, práce, zdraví, pospolitosti i duchovního přesahu lidské existence; jejich působení je významné pro podporu plurality školství ČR; pro potřebné proměny vzdělávání v ČR mohou poskytnout řadu inspi-

rací a praktických zkušeností;

ke svému rozvoji přistupovaly WŠ v ČR velmi zodpovědně a podařilo se jim vybudovat nejen dobré školy, ale i vlastní systém vzdělávání učitelů, rozvinout spolupráci mezi školami a s ostatními pedagogickými proudy, zapojit se do různých evropských projektů, zajistit publikační činnost (vlastní časopis, překlady, metodické materiály).

Účastníci konference vyjádřili přesvědčení, že WŠ v ČR za více než deset let své existence prokázaly svou životaschopnost. Svou dosavadní práci a výsledky zaujaly pevné místo v našem vzdělávacím systému. Na základě těchto skutečností navrhuji účastníci konference MŠMT ukončit pokusné ověřování vzdělávacího programu Waldorfská škola a zařadit ho mezi standardní vzdělávací programy.

Prof. PhDr. Zdeněk Helus, DrSc., PedF UK v Praze; Prof. PhDr. Karel Rýdl, CSc., FHS UP v Pardubicích; Doc. PhDr. Vladimíra Spilková, CSc., PedF UK v Praze; Doc. PhDr. Hana Lukášová, CSc., PedF OU v Ostravě; PhDr. Vladimír Václavík, PedF UHK v Hradci Králové; PhDr. Miluše Havlíková, Státní zdravotní ústav v Praze; Doc. ThDr. Ivan O. Štampach, FHS UP v Pardubicích; Mgr. Leoš Převrátíl, PedF TU v Liberci; zástupci waldorfských škol.

Vyjádření Českého klubu skeptiků Sisyfos k waldorfskému školství

UN 2003/22-23

Waldorfské školy působí v ČR pokusně od počátku devadesátých let. V letošním roce bylo zveřejněno memorandum (z konference „Waldorfské školy v ČR po deseti a více letech“, konané na PedF UK v Praze v únoru 2003) vyzývající MŠMT k ukončení pokusného ověřování vzdělávacího programu „Waldorfská škola“ a k jeho zařazení mezi standardní vzdělávací programy.

Přes udávané výsledky považujeme takové řešení za předčasné. Naše veřejnost je dosud informována o waldorfských školách jednostranně, převážně ze strany provozovatelů a nadšených sympatizantů, kteří se dokáží uplatnit v médiích. Proto doporučujeme MŠMT uspořádat k problematice těchto škol veřejnou diskusi, kde by dostali prostor také oponenti waldorfské pedagogiky. Pokládáme za žádoucí veřejně přednést a osvětlit otázky, které bývají (též v zahraničí) v souvislosti s waldorfskými školami vznášeny.

Cílem Českého klubu skeptiků Sisyfos je především obrana vědy a kritického myšlení. Máme důvodné obavy, že výchova žáků je nepříznivě ovlivňována waldorfskou pedagogikou, založenou na antroposofii, nábožensko-filosofickém systému Rudolfa Steinera. V jejím protívědeckém duchu jsou systematicky připravováni a vedeni učitelé waldorfských škol.

Požadujeme, aby waldorfské školy ustoupily od takového způsobu vyučování, kdy objektivní poznatky a transcendentno jsou žákům předkládány na stejné informační úrovni. Veřejnosti je třeba poskytnout záruky, že rozumová výchova žáků na waldorfských školách je vedena ve smyslu vědeckého poznání a že náboženská výchova je umožňována podle platné legislativy. Jsme přesvědčeni, že ústup od konfesní neutrality by vedl k obtížím v celém našem školství.

Kritické připomínky k waldorfské pedagogice jsou zpracovány v těchto našich příspěvcích (přístupných na internetové adrese <http://www.sisyfos.cz/dokument/waldorf.htm>):

Čeněk Zlatník: O základech waldorfské pedagogiky, Jiří Heřt: Antroposofie a waldorfské školství. Tyto materiály byly také spolu s doprovodným dopisem poslány ministryni školství Petře Buzkové.

Memorandum k reakci Předsednictva ČKS Sisyfos

UN 2003/25

Vyjádření ČKS Sisyfos k waldorfskému školství vychází ze zcela mylných či hrubě zkreslených představ o práci waldorfských škol v ČR. Waldorfské školy se plně hlásí k vědeckému způsobu poznávání světa a jejich cílem je výchova všestranně rozvinutých, aktivních, kriticky myslících a vnitřně svobodných osobností. K dosažení tohoto cíle využívají vzdělávacích prostředků z vědeckého přístupu ke světu, z uměleckých činností, z prakticko-manuálních, pohybových, sociálních a dalších aktivit.

Kvalita vzdělávání na waldorfských školách, včetně rozumové, popř. náboženské výchovy, kterou dnes ČKS Sisyfos zpochybňuje, byla ověřena nejen dlouhou řadou vědeckých srovnávacích studií, ale především zájmem rodičů (v r. 1980 existovalo ve světě přibližně dvě stě těchto škol, dnes je jich okolo devíti set). Absolventi českých waldorfských škol opětovně dokazují úroveň dosaženého vzdělání mimo jiné v přijímacích zkouškách na střední školy, které se zaměřují především na ověřování rozumových schopností uchazečů, a v nichž si vedou velmi úspěšně – např. zhruba dvakrát více žáků (v %) odcházejících na gymnázia ve srovnání s žáky ostatních ZŠ.

Jednostranná informovanost o waldorfské pedagogice není problémem „naší veřejnosti“ (jak uvádí ČKS), ale spíše autorů příspěvku. Neberou v úvahu názory pedagogických odborníků (prof. Helus, prof. Rýdl, doc. Spilková, doc. Lukášová, dr. Václavík, dr. Havlínová ...), inspekční zprávy ČŠI (<http://www.esicr.cz/>), spokojenost rodičů, výborné výsledky žáků. Nikdy takovou školu - na rozdíl od výše jmenovaných - nenavštívili. Skutečnost, natož objektivní, je nezajímavá.

Vyjádření ČKS Sisyfos ignoruje obecně známé skutečnosti a zpronevěřuje se svým proklamovaným cílům a zásadám (pečovat o kritické myšlení a vědecké přístupy). Rozhodně se nesnaží o objektivní pohled na waldorfské školy, ale účelově dezinformuje veřejnost.

ASOCIACE WALDORFSKÝCH ŠKOL ČR

Butovická 228/9, 158 00 Praha 5, info@waldorf.cz

P.S. Pokud by se někdo názory ČKS Sisyfos chtěl zabývat, doporučujeme k těmto článkům prof. Rýdla

(<http://amber.zine.cz/az/AWL.exe?Windows+/AmberZine/occam/rydl.htm>)

a dr. Zdražila

(<http://amber.zine.cz/az/AWL.exe?Windows+/AmberZine/occam/zdrzil.htm>).

Co je příčinou oživení polemiky ?

Po zveřejnění waldorfského „memoranda“ se ocitl Český klub skeptiků v poněkud nepříjemné situaci. Bylo nezbytné reagovat na projev iracionálního, skrytě religiozního pedagogického mesianismu. Postoj, který naše předsednictvo po vyjasnění problematiky jednomyslně přijalo (15.5.2003), bohužel vede Sisyfos do opozice s částí akademické obce. Nabízí se otázky, na které odpovídám podle vlastního přesvědčení a znalosti problematiky.

Proč si problém waldorfských škol nevyřídí odborní pedagogové sami mezi sebou? Proč se tu angažují odborníci z rozmanitých oborů?

Mnozí racionálně orientovaní pedagogové se tu obtížně orientují nebo problém neshledávají závažným (ověřoval jsem si to). Dnešní odborná pedagogika zřejmě postrádá sebedůvěru, zvláště v postkomunistických zemích.

Proč část akademické obce, která stojí za waldorfskou pedagogikou, nejde cestou standardní veřejné oponentury? Proč se uchyluje k nátlakovému „memorandu“ nebo k tiskové konferenci v Parlamentu ČR (12.4.2003)?

Nezávislý oponent by nejspíš konstatoval, že rozmach WŠ v posledních desetiletích lze vysvětlit také jinak než vzorovou výukou, například nárůstem obecného zájmu o esoteriku. Proklamované úspěchy absolventů WŠ mohou být důsledkem výběrového efektu apod. Objektivně posoudit výchovně vzdělávací působení je vždycky náročná, komplexní záležitost. Protagonisté WŠ nikdy nehovoří a rovněž nechťejí slyšet o možných problematických stránkách WŠ. Aspirují na univerzální výchovnou metodu, podobně jako okultismem dotčená alternativní medicína aspiruje na všelék.

Trojice zveřejněných textů dává čtenáři - zájemci možnost vyhledat citované prameny a posléze se dopracovat se k zdůvodněnému vlastnímu názoru, třeba i odlišnému od stanoviska předsednictva Sisyfa. Pokud budete mít trpělivost k této cestě, pište - nám do Zpravodaje, na MŠMT, na Asociaci WŠ nebo do Učitelských novin (redakce@ucitelskenoviny.cz).

Zpráva z tisku

převzato z Hospodářských novin ze dne 27. 6. 2003 (kráceno).

Ministerstvo školství neprodloužilo alternativní výuku, někteří učitelé i děti se proto rozhodli odejít. Pokusné ověřování waldorfských škol letos po šesti letech končí. „Teď nám to sdělili jedenáct dnů před koncem školního roku. Nikdo to s námi předem neprojednával,“ řekl zástupce jedné z waldorfských škol, který si nepřál být jmenován, protože s ministerskými úředníky ještě vyjednával.

„Školy budou moci waldorfskou pedagogiku využívat v rámci stávajících předpisů,“ tvrdí Michaela Lagronová z tiskového odboru ministerstva.

„Ministerstvo nám vlastně zrušilo program. Dle jeho návrhu lze uplatňovat pouze některé waldorfské prvky, rozhodně ne učit podle zásad waldorfské pedagogiky. V důsledku to může vést k tomu, že zanikneme. Je tu ohrožena svoboda volby,“ dodal nejmenovaný zástupce školy.

ODHALENÝ AQUAPOL

Věra Nosková

Co se skrývá v košíku na vysušování zdi? To byla vzrušující otázka, kterou si nikdo ze zákazníků Aquapolu netroufal zodpovědět, i když k vyluštění záhady stačilo tak málo – sundat jednoduchou plombu a košík otevřít. Jenže v takovém případě s ním firma skončila. Podle dobře vykoumaných předpisů pak nespokojenec nesměl uplatňovat reklamaci a mohl jen tiše žasnout nad drzostí výrobce i dodavatele.

Ve hře byly desítky tisíc za zázračný proutěný košík, který údajně vysušuje zdi jakousi magnetokinezi. Protože firma vysušuje objekty kromě toho klasickou cestou, a navíc je vysušování samozřejmě dlouhodobé, až dvouleté, laik nezjistí, že košík je podvodný výrobek, který má dostat ze zákazníka vydatnou sumu navíc. Podobné konstrukce bývají výsledkem kutění malých kluků, kteří si z drátků, dřevěk a trubky vyrobí „vesmírnou raketu“.

Košík zavřený a zaplombovaný. Proč výrobce zvolil právě košík? Snad proto, že proutějí je lehké, „přístroj“ se totiž věší ke stropu. Nejlevnější stojí 40 000,- Kč.

A co o svých košících – „přístrojích“ praví tábořská firma, která je prodává?

„Systém AQUAPOL pracuje na principu magnetokineze. Do vlhkého objektu je instalován servisním technikem AQUAPOL jeden či více přístrojů AQUAPOL. Přístroje, které sestávají z přijímací a vysílací části, pak začnou vysílat velmi slabé, pravotočivě polarizované pole, podobné elektromagnetickému. Toto pole ve zdivu způsobuje, že voda začne putovat směrem dolů do podzákladí - zdivo vysychá. Průměrná doba vysychání je cca 1,5 - 2 roky v závislosti na konkrétních podmínkách. Zařízení AQUAPOL jsou dokonale odstíněna. Vysílané pole neruší žádné přístroje (mobilní telefony, počítače atd), ani negativně neovlivňuje živé organismy (lidi, zvířata, rostliny)“

Český klub skeptiků hledá i touto cestou oklamané zákazníky, aby se mu ozvali (na adresy v tiráži).

Košík otevřený. Je vystlán růžovou potrhanou látkou, možná proto, aby do něj nebylo skrz proutějí vidět. Uvnitř jsou tři primitivní, velké a úzké dřevěné cívky, na nich je namotaný kousek drátu. Firemní ujištění, že „přístroj“ je odstíněn, působí obzvláště komicky.

EZOTERIČKA MILUJÍCÍ VĚDU

Věra Nosková

Jako vždy jsme se po jistém vypětí při udělování Bludných balvanů sešli i s ideovými protivníky u číše vína, neboť nás spojuje to, že jsme lidé, můžeme spolu hovořit, a také jsme trochu zvědaví na způsob uvažování těch na druhém břehu. Letos se s komisí pro udělování Bludných balvanů přemístila na Přírodovědeckou fakultu do Viničné také čerstvá nositelka ceny Stříbrný bludný balvan za rok 2002, akademická malířka Jiřina Průchová. Pronesla pak nad plným pohárem: připíjím na vědu. Měla přitom pohnutý hlas. Muselo ji dojmout i to, že ji obklopila parta studentů a studentek z matematicko-fyzikální fakulty, a s účastí naslouchali jejímu popisu svého vědeckého objevu. Jedna studentka po rozpuštění kroužku soucitně pravila: Ona tomu asi opravdu věří! Oděvní výtvarnici s akademickým titulem, která už 15 let nevýtvarní

naše cena jako vůbec prvního laureáta Bludného balvanu pobouřila, urazila. Vyzvala k omluvě nejen nás, ale i matematicko-fyzikální fakultu, která nám zdarma už druhý rok pronajala na akci Bludný balvan posluchárnu. Rozpoutala se elektronická korespondence. Samozvaná vědkyně k sobě do ateliéru lákala Jiřího Grygara, ten ovšem byl dlouhodobě v cizině, a tak jsme se na návštěvu vypravili ve dvojici Věra Nosková, Čeněk Zlatník.

Velký zasedací stůl. My na jedné straně, malířka naproti nám. Před sebou má rozložené složky a šanonky s dokumentací. Rovnou nám sděluje, že nám nic nepíje, a že nesmím nahrávat náš rozhovor na diktafon. Protokol o naší návštěvě má ovšem už připravený. Protože mi nezakázala opisování, snažím se alespoň něco z materiálů opsat, zároveň ale

i zachytit a zapsat něco z toho, co říká. Hostitelku to zlobí a beze slova, velitelcky, natahuje ruku po materiálech, z nichž si opisují.

Je to novinářská dřina a fušeřina. Kdo chce předávat informace, ten přece dovolí, aby se nahrávaly, a navíc dodá tiskovou zprávu, kde je vše popsáno. Vysvětlují paní Průchové tento postup, který je v oblasti podávání informací normou, stěžují si na ztížené podmínky.

Říká: „Vy, skeptici, jste propásli svou příležitost. Předala bych vám vše potřebné, kdybyste se o mou práci zajímali dříve, než jste mi Balvan udělili. Teď už vám nic nedám, schovám si to až k soudu.“

Své postupy a „vědecká zdůvodňování“ měla nějakou dobu na různých ezoterických serverech zároveň s nabídkou kouzelných obrázků. Ty nechává aplikovat na různé nádoby, které mají harmonizovat a léčit, a za monstrózní ceny prodává. Především ale její atelier nabízí a prodává samolepky, které mají chránit před zářením z počítačů a mobilů. Je to stará vesta, už trochu únavný manévr různých ezoteriků. Tvrdí v médiích, že mobily, počítače, potažmo všechny elektrospotřebiče vydávají nebezpečné záření. Ignorují fakta, měření, přísné normy, informace Světové zdravotnické organizace. Straší obyvatelstvo poškozováním zdraví a dokonce nádory na mozek, aniž mají nějaké důkazy příčinné souvislosti. Z těchto obav a strachu pak těžší, vyrábějí a prodávají různé odstíňovače. Ty fungují vlastně jako amulety. Když jim budete věřit, přestanete se ošklivého záření bát. Ale báli jste se vlastně jen proto, že vám kdosi strach naočkoval. Klasický příklad manipulace spotřebitelem. Samolepky jsou tím nejlevnějším a nejjednodušším zbožím. Náklady na jednu samolepku činí dejme tomu pětikorunu, ale vědátoři – ezoterici je prodávají za tři a více stovek. Madam Průchová není jediná, dalším šikulou opírajícím se o pseudovědecké žvástání je známá firma Joint Lane.

Výsledky jejího výzkumu posuzovali: Doc. Ing. Karel Melzoch – VŠCHT, Ústav kvasné chemie a bioinženýrství, Ing. Josef Náhlík, CSC. – VŠCHT, Fakulta chemické technologie – Ústav inženýrství pevných látek, Ing. Eduard Prchal – Výzkumný zkušební a letecký ústav a. s. letecké vrtule, Mgr. Alena Švantnerová – Poradna společenských věd.

Návštěva v atelieru GA/MO byla dvouhodinová, únavná a bezvýsledná. Zachytila jsem některé zajímavé výroky naší hostitelky:

- Nejsem už malířka. Už 15 let jsem nevzala štětec do ruky.
- Zkoumám, je-li možné pomocí obrazů léčit.
- My vůbec nevíme, jaké informace hypothalamus dostává, my jen víme, že je dezorientován.
- Lupičev má pravdu.
- Nepoužívám nic jiného než fyziku. Já nejsem odborník na fyziku, mohu se mýlit, ale Jiří Grygar by se v tom našel.
- Držím objev, který fyzika nezná. My jsme fyziku předběhli o řadu let.
- Mění se nám rytmus mozkových hemisfér – když se pod ruku zavědly určité barvy, tak mozek fungoval v hladině delta. *(Osoba má prý přitom zavřené oči, obrázek vytvořený malířkou Průchovou se vložil bezdotykově pod dlaň, a poté se měly dít věci. Pozn. aut.)*
- Během roční práce jsme zjistili, že imunitní systém nic neudělá proti tělu. *(A co autoimunitní reakce a choroby, počínaje alergiemi a konče třeba roztroušenou sklerózou? Pozn. aut.)*
- Jde o harmonizaci vnějšího a vnitřního prostředí, to způsobuje modulované elektromagnetické záření, fotoelektrický efekt a interakce polí.
- Ing. Musil ze SUKL se k mému výzkumu odmítl vyjádřit a odkázal mě na ČVUT. A tam mi řekli, že umí měřit kvantitu nějakého záření, ale ne kvalitu
- Spravila jsem si obrázkem průjem.
- Otec byl voják z povolání. Naučil mě kázni, představoval pro mě ztělesnění pravdy, spravedlnosti. *(S otcem také svůj „výzkum“ započala. Pozn. aut.)*
- Uvědomila jsem si moc psychoterapie, když jsem „udělala rukama“ asi deset lidí. A to mi nikdo nic neřekl o odpadních energiích. Dnes už můžu s psychotroniky komunikovat, ale oni jsou jak zakletí.

- Mně strašně pomáhají fyzikální zákony.

- Některé mé obrazy jsou proti virům. Dokáží aktivovat imunitní systém.

- Jezdím na kongresy akupunktury, věřím v meridiány.

- Kubeš z Lenory má pravdu se svými rezonančními poli. Proměřil mi jedno místo na zahrádce, kde jsem se špatně cítila, a tam se to všechno křížilo a sčítalo.

- Všichni, kdo se blíž seznámili s psychosomatickou artterapií jsou šokováni mými výsledky. (Například PhDr. Dana Kutálková působící v dětském oddělení nemocnice Na Homolce, MUDr. Karel Erben ze Svazu pacientů, MUDr. Pekárek – onkolog – léčitel.)

- Předání Bludného balvanu je... arogance moci. Vy skeptici máte zodpovědnost před lidstvem.

Laureátka žádala omluvu a stažení ceny Bludný balvan. Hrozila žalobou a soudem. Předsednictvo Českého klubu skeptiků Sisyfos jednomyslně schválilo žádosti Jiřiny Průchové nevyhovět, mohli by tak totiž podle interních předpisů učinit jen tehdy, pokud by dostala Nobelovu cenu.

Dopis laureátce

13. srpna 2003

Vážená paní akad. mal. Průchová,

ve Vašem posledním dopise Českému klubu skeptiků Sisyfos sdělujete, že jste ochotna přijmout špičkové odborníky ve svém atelieru, a vysvětlit jim svou metodu psychosomatické artterapie, event. ukázat výsledky svého výzkumu. Musím Vám sdělit, že takto věda a vědci nepracují. Pokud se mají odborníci k něčemu vyjádřit, potřebují pregnantní vysvětlení, definování nových nezvyklých výrazů a předložení důkazů o fungování metody v písemné podobě. Věda prostě nestaví na klábošení a přesvědčování tak říkajíc u kávy.

Protože Vaši činnost a její propagaci dlouhodobě sledujeme, podařilo se nám nashromáždit přece jen jakousi Vámi napsanou specifikaci psychosomatické artterapie. Tyto materiály analyzoval náš přední biofyzik, přednosta Biofyzikálního ústavu Lékařské fakulty Masarykovy univerzity v Brně doc. RNDr. Vojtěch Mornstein.

Považujeme za užitečné a žádoucí jeho analýzu šířit všemi mediálními prostředky. Jistě nám toto právo nemůže nikdo upřít, ostatně také Vy šíříte svou metodu coby lidem prospěšnou nejrůznějšími způsoby, navíc jste vedena na rozdíl od nás komerčním zájmem. Domníváme se, že Vaše činnost v této oblasti nese známky klamání spotřebitele, ať už jste si toho či nejste vědoma.

Děkujeme Vám za pochopení.

Za Český klub skeptiků Sisyfos předsedkyně Věra Nosková

Bývalá oděvní návrhářka akad. mal. Jiřina Průchová (vlevo) neobratně flirtuje s vědou. Jde ovšem o neopětovaný vztah. Ve vědě navíc byznys nepředchází ověření výsledků.

Foto Jiří Nosek

STANOVISKO K METODĚ TZV. PSYCHOSOMATICKÉ ARTTERAPIE

akad. malířky Jiřiny Průchové

Doc. RNDr. Vojtěch Mornstein, CSc.

Podle dostupných informací je podstatou této údajně léčebné metody interakce abstraktních obrazců s lidským organismem a prostředím, které tento organismus obklopuje. Obrazce, které pí Průchová jednorázově vytvořila v r. 1988, mají kontaktním nebo i bezkontaktním způsobem pozitivně ovlivňovat zdravotní stav člověka, snižovat únavu (zvyšovat vitalitu), „harmonizovat“ vnitřní orgány apod., a to bez jakýchkoli vedlejších účinků. Do roku 1997 rozvíjela autorka svou metodu v rámci alternativní medicíny, v současnosti proklamuje spolupráci s medicínou vědeckou. První fáze psychosomatické artterapie byla završena stanoviskem oponentní rady vedené prof. PhDr. Vladimírem Čechem, CSc., ze Západočeské univerzity v Plzni. Toto stanovisko je vnitřně rozporné, protože metodu hodnotí kladně a současně pí Průchovou nabádá k realizaci studií, na jejichž základě byly takové stanovisko teprve mohlo při seriózní opONENTUŘE být vydáno (je požadován větší statistický vzorek, kontrolní skupina pacientů, srovnání s klasickou léčbou). Z textu stanoviska je zřejmé, že bylo formulováno příznivcem (příznivci) alternativně medicínských metod vycházejících z holistických a tradičních východních představ. Členové rady jsou identifikovatelní jen částečně (další dva členové jsou uvedeni jen jako MUDr. Benda a MUDr. Michnová, není uvedeno, kdo radu jmenoval a co vlastně bylo oponováno). Pochybnosti vzbuzuje, vedle technické stránky zpracování stanoviska, i skutečnost, že předsedou oponentní rady byl sice vysokoškolský profesor, avšak s titulem PhDr., tedy člověk s omezenou schopností posuzovat medicínské či přírodovědné aspekty metody.

Z internetových stránek Atelieru GA/MO Praha (<http://web.quick.cz/atelier-gamo/organizace.htm>, .../výzkum.htm, 22. resp. 25. 2. 2003) a dalších podkladů, které jsem měl k dispozici, však plyne, že artterapie pí Průchové setrvává nadále zcela v rámci tzv. alternativní medicíny (AM). Svědčí o tom, vedle naprosté absence nežádoucích efektů léčby touto metodou, vágní terminologie, která je pro AM charakteristická (harmonizace energetických toků, proudění elektromagnetické energie v organismu, nedostatečná kvalita elektromagnetického pole aj.), a kterou prakticky nelze převést do jazyka přírodních věd či medicíny. Z tohoto důvodu lze jen velmi obtížně oponovat tvrzením v dostupných materiálech, protože není jasné, co mají vlastně sdělit, nelze je proto ani falzifikovat v popperovském smyslu.

K jednotlivým tvrzením:

1. „Psychosomatická artterapie využívá základního fyzikálního procesu interakce polí k energeticko-informační výměně mezi množinou speciálních spektrálních barevných kompozic RS GA/MO a organismem.“

- O jaký konkrétní proces interakce a o jaká pole se jedná? Co je míněno slovem spektrální? Každé záření má své spektrum. Artterapeutický obrázek je při některých aplikacích zakryt rukou, nemůže se od něj odrážet světlo a tedy nemůže předávat ani žádnou informaci lidskému organismu, i kdybychom připustili existenci fotoreceptorů v kůži (nebyly tam dosud objeveny). Předmět s obrázkem může pouze vyzařovat infračervené záření o stejném spektrálním složení jako jakékoliv jiné těleso z téhož materiálu a o stejné teplotě.

2. „Modulovaným elektromagnetickým zářením (sluneční světlo, teplo lidského organismu) dochází ke změně kvality vnějšího a následně i vnitřního prostředí, ve kterém se organismus nachází.“

- Věta je banalitou s jedinou nejasností, totiž slovem „modulovaným“. O jaký druh modulace elektromagnetického záření se jedná a jaký to má vztah k artterapii?

3. „harmonizace a řád bílkovin obsažených v krevním séru“

– patrně narážka na změny uspořádání nějakých agregátů bílkovin, které jsou dále ukázány na elektronmikroskopickém obrázku. I kdyby

artterapie nějak ovlivňovala složení či stav krve, nemusí mít tvar agregátů nic společného se stavem bílkovin v krevní plazmě (změnit jejich stav by ostatně bylo nesmírně nebezpečné, protože se stavem bílkovin je velmi těsně spjata jejich funkce), mohlo se jednat o projev změn v kvantitě nějakých jiných látek. Není jasné, po jakém postupu byly snímky zachycující stav bílkovin krevního séra získány, mohlo by se jednat o vysušení. Bez přesného popisu metody a obrázků nelze uznat jako objektivní měřítko biologické účinnosti metody.

4. Termíny elektrizující a magnetizující složka elektromagnetického záření u popisu korónových výbojů (zřejmě tzv. Kirlianových elektrogramů) jsou zcela nejasné a tím méně je jasné, jak to souvisí s „narušením vnitřního a vnějšího prostředí“. Do jaké vzdálenosti má být obrázek pí Průchové schopen harmonizovat „prostředí“, čím se liší harmonizované a neharmonizované prostředí? Jak lze harmonizovat záření z obrazovky počítače nebo mobilního telefonu? Jak lze objektivně zjistit, že bylo dosaženo harmonizovaného stavu? V běžném významu tohoto slova se vždy harmonizuje něco s něčím.

4. Zvýšená činnost alfa-vln po aplikaci - lze jistě interpretovat jako přechod testované osoby do stavu duševního klidu. Bylo by na místě srovnání s „bezkontaktním“ působením jakéhokoliv obrázku nebo objektu, na který by se pokusný subjekt soustředil.

5. Přístroj ARTEST II.

- Není vysvětleno, co vlastně měří a jak.

6. „Prostředek ART BODYGUARD není vázán na zrakový orgán, protože jeho účinnost je dána informací, která je zprostředkována elektromagnetickou silou, fotony a elektrony na úrovni interakce polí daného prostředí. Jeho aplikace se provádí kontaktním nebo bezkontaktním přiložením dlaně pravé ruky na prostředek.“

- O jaký druh informačního signálu se jedná, není-li vázán na zrakový orgán. Ruka není vybavena optickým systémem, který by umožňoval obrázek „sejmout do organismu“, nemá ani žádné fotoreceptory - pro ruku to prostě je jen blízké těleso vyzařující část spektra elektromagnetického záření. U bezkontaktní aplikace ozařuje každá část obrázku každou část ruky a naopak. Hypotetická informace nesená strukturou obrázku se takto dokonale mění v šum. Vyzařuje prostředek elektrony? Proč má být přikládána pravá ruka a ne levá?

7. Údržba artterapeutických prostředků – otírání ve směru hodinových ručiček.

- Proč nelze prostředek otírat v obráceném směru, respektive jakkoliv?

8. K termovizním snímkům.

- Termovize je metoda zobrazení rozložení teplot na povrchu nějakého tělesa na základě vyzařování infračerveného záření. Podle vlnové délky tohoto záření lze určovat teplotu objektu. Medicínou byla tato metoda po počátečním optimismu v období 60 a 70. let téměř opuštěna, protože se ukázala jako málo spolehlivá. Praktické použití je proto omezeno na porovnávání prokrvení symetricky uložených částí těla, např. v plastické chirurgii (levá a pravá ruka apod.). Infravizní snímkování je nutno provádět za vysoce standardizovaných podmínek. Změny v termogramech zpravidla svědčí o změnách prokrvení, jsou však silně ovlivňovány teplotou prostředí, pocením, prouděním vzduchu apod. Vyšetřovaná osoba se musí například před snímkováním až několik desítek minut teplotně stabilizovat v daném prostředí. Nelze porovnávat snímky před aplikací a po aplikaci čehokoliv, pokud není zajištěna absolutní konstantnost výše uvedených podmínek. Srovnávání by měly být snímky po aplikaci „léčivého“ a „placebového“ obrázku, aniž by vyšetřovaná osoba věděla, který obrázek byl použit. Analogický přístup by měl být uplatněn při veškerém testování artterapeutických produktů.

Další poznámky:

1. Hovořit o „energetické harmonizaci srdce, oběhového systému, sleziny, žaludku, slinivky, jater aj.“ je natolik zavádějící, že toto tvrzení lze charakterizovat jako klamání zákazníků. Především proto, že nikdo není schopen vysvětlit, co přesně znamená „energetická harmonizace“.
2. Bez podrobného a přírodovědně srozumitelného vysvětlení výše uvedených otázek nelze artherapeutickou metodu hlouběji hodnotit, případně o ní diskutovat na vědecké úrovni.
3. Tvrzení přírodovědného charakteru, jimiž je vysvětlován mechanismus terapeutického působení, je nutno doložit citacemi standardní vědecké (nikoliv alternativně medicínské) literatury.
4. Je nutno předložit protokoly experimentů, které by dokazovaly specifické léčebné působení metody, tj. oddělovaly ryze psychologické efekty od efektů podmíněných fyzikálními interakcemi. Autorka metody se nemusí obávat, že by její výsledky mohly být zcizeny nebo jinak zneužity. Naopak, bylo by to vnímáno jako vstřícné gesto a základ pro další diskusi.

Předběžný závěr:

Podle dostupných materiálů se dle mého názoru artherapie jeví s pravděpodobností hraničící s jistotou jako typická alternativně medicínská metoda založená výhradně na placebovém efektu. Přírodovědně orientovaná tvrzení o energiích, polích, rezonancích, harmonizaci apod. se jeví jen jako pseudovědecké názory, kombinace přírodovědných banalit, nepřesností a nepochopených fyzikálních či biofyzikálních problémů. Mají vyvolávat zdání vědeckosti metody.

Doc. RNDr. Vojtěch Mornstein, CSc.

Přednosta Biofyzikálního ústavu LF MU v Brně

Člen vědeckých rad LF a PFF MU v Brně

Pozn. Na pracovišti autora tohoto stanoviska se léta prováděla vyšetření pacientů termovizní kamerou, takže je s ní obeznámen i prakticky.

JAKÉ JE STANOVISKO MINISTERSTVA ZDRAVOTNICTVÍ K LÉČITELSTVÍ?

Na to se příslušného odboru zeptal Milan Urban.
Přišla mu následující odpověď:

Alternativní medicína a poradenská činnost má mezi druhy zdravotní péče poskytované v ČR své místo proto, že ji zde poskytují jak lékaři jako součást léčby při různých onemocněních, tak i řada dalších odborníků v dietologii, rehabilitaci, klinické psychologii ap.

Stát však ve smyslu platných zákonů odpovídá pouze za zdravotní péči (včetně užívání akupunktury a homeopatie) poskytnutou zdravotnickými pracovníky, kteří jsou na výkon své činnosti připraveni v systému zdravotnického vzdělávání a kteří se při poskytování zdravotní péče řídí i všemi dalšími ustanoveními zákonů z oblasti zdravotnictví. Na-

příklad akupunktura je poskytována zdravotnickými pracovníky, kteří absolvovali řádné studium akupunktury v Institutu pro další vzdělávání ve zdravotnictví.

Jestliže se občan svobodně rozhodne, že vyhledá k radě a pomoci někoho jiného, než zdravotnického pracovníka, je to jeho volba a za výsledky takovéto péče o své zdraví nese svou odpovědnost.

Činnosti prováděné jinými než zdravotnickými pracovníky jsou vyjmenované v živnostenském zákoně jako živnosti vázané, což znamená, že jsou stanoveny podmínky, za kterých je co a kým poskytováno. Patří mezi ně například i masáže apod., v žádném případě však „léčitelství“.
S pozdravem Mgr. Mario Böhme, tiskový mluvčí

VĚDA ZKOUMÁ TUNEL DO VĚČNOSTI

Věra Nosková

Z přednášky Zázitky blízkosti smrti očima vědy, kterou autorka měla v květnu tohoto roku v budově AV na Národní třídě v Praze. Přednáška byla součástí cyklu Věda kontra iracionalita.

Umírat je úžasné. Posmrtný život existuje. To jsou závěry, k nimž často dospívají nejen ti, kteří mají za sebou zážitek blízkosti smrti, ale i mnozí nadšení čtenáři knih Raymonda Moodyho, amerického lékaře a filosofa, který sbíral záznamy o předsmrtných stavech při své klinické praxi, a v roce 1975 mu poprvé vyšla pro mnohé šokující kniha Život po životě. Jeho závěry a dojem z výpovědí zpovídáných lidí vyvolávají představu, že umírání nemusí být drastický závěr života, ale že jde o mystický, smírující a povznášející prožitek přechodu do dalšího bytí. Kdo by si něco takového nepřál? Reakce na knihu byly ale rozporné.

Zážitek blízkosti smrti tak, jak ho Moody ve své knize podal, podporuje u lidí tíhnoucích k transcenci a náboženské víře mystické a spirituální představy. Naproti tomu mnozí psychologové, psychiatři a fyziologové o nasbíraném materiálu prohlašovali, že jde o pouhé halucinace. Jev má ale složitější pozadí, příčiny i projevy.

Americký psycholog Kenneth Ring shromáždil výpovědi 102 osob, kteří přežili infarkt myokardu a zažili syndrom blízkosti smrti. 60 % z nich zažilo nezvykle silný a konejšivý pocit klidu a míru, 37 % se vidělo být odloučeno od svého těla, 23 % prožívalo pohyb temným tunelem, 16 % z nich se přibližovalo ke světlu a 10 % do nezvykle silného a přitom neoslňujícího světla vstoupilo. Ring zjistil, že vznik a průběh

těchto zážitků u jednotlivých osob neovlivňují demografické rozdíly, tedy věk, pohlaví, vzdělání, stav nebo sociálně ekonomické postavení. Často jde ale o lidi s velkou představivostí, úzkostnější a neurotičtější než je běžný průměr. Bývají to osoby, které měly problémové dětství, jsou vnímavé, a tedy to bývají častěji introverti nebo ti, s nimiž se špatně zacházelo, bývali často nemocní a vůbec měli těžký život. Další podmínkou, která přeje takovému zážitku je fakt, že dotyčný ví, nebo je přesvědčen o tom že umírá, a je déle než minutu v bezvědomí na resuscitačním oddělení.

Protože Ring nevyvozoval ze svých poznatků spirituální závěry, byl jeho výzkum prvním krokem k tomu, že se tento syndrom stal předmětem zájmu seriálních vědců, psychologů a lékařů. Mnozí badatelé tohoto jevu se domnívají, že předsmrtný prožitek může být úzkostnou reakcí na hrozbu smrti.

Co se děje v umírajícím mozku?

1. Především se mění poměr krevních plynů, kyslíku a kysličníku uhličitého. Při různých stupních bezvědomí provázejících předsmrtný stav přestává v určitém okamžiku mozek dostávat dostatečné množství kyslíku – vzniká anoxie. Na jeho nedostatek je velmi citlivý hlemýžď v uchu, a jeho zvýšená aktivita má za následek produkci různých zvuků, především zvonění, šumění, někdy ale i nedefinovatelnou hudbu. Anoxie je spojena s hyperkapnií – zvýšeným obsahem oxidu uhličitého v krvi.

Už v padesátých letech L. J. Meduna, psychiatr na univerzitě v Illinois

podával pacientům směsi kyslíku a kysličníku uhličitého v různém poměru. Vyvolal tak u nich pocit lásky všehomíra, úplného chápání všeho, pocity souznění a extáze. Větší množství CO₂ v krvi mělo za následek vidění kruhů vtahovaných do trubky nebo nálevky, tanec jasných barev, pocit oddělení vědomí od těla.

2. Do mozku přestanou zvnějšku proudit smyslové informace, a mozek si začne vytvářet své vnitřní obrazy, vznikají halucinace. Halucinace ovšem není nic mlhavého, naopak, má pro halucinujícího všechny rysy reality, a není ani příliš vzácná, jak se běžně soudí, přechodné halucinační zážitky může mít i jedinec netrpící žádnou duševní poruchou. Halucinační zážitky psychicky zdravých osob při absenci smyslových podnětů zvnějšku – tedy při tak zvané smyslové deprivaci jsou známou činností mozku. Se smyslovou deprivací pracuje experimentální psychologie již od šedesátých let. Pokusné osoby leží v naprosté tmě ve zvukotěsné místnosti do chvíle, než se objeví halucinace. Nejčastější bývá intenzivní pocit vznášení. Podobné experimenty potvrzují teorii britského neurologa Jaksona, který už ve třicátých letech minulého století tvrdil, že paměť a vnitřně vytvářené obrazy jsou brzděny proudem smyslových informací. Pokud informace z vnějšího světa nepřicházejí, nebo je člověk nevnímá, je například v bezvědomí nebo jinak odříznutý od smyslových podnětů, mohou vznikat halucinace. O takových zážitcích vypovídají i lidé, kteří byli na čas uvězněni ve tmě a tichu, například při závalech.

3. Do mozkomíšního moku jsou uvolňovány endorfiny, vnitřní hormony zklidnění a slasti. Ty omývají mozkové a míšní buňky, potlačují bolest, navozují pocity radosti, míru a klidu. Jejich zvýšená hladina byla především vystopována u lidí, kteří poté vypovídali o zážitku jakési revize vlastního života v obrazech, a o vizech jiných světů.

4. Dochází ke zrušení běžného útlumu, mozek je vybuzen a jsou potlačeny zábrany ve zrakové kůře. Změny v metabolismu mozku mají za následek nervový šum. Další a další buňky jsou aktivovány, což navozuje vnitřní vidění intenzivního světla, které samozřejmě neoslňuje, protože nemá nic společného s očima, takže je pochopitelné, že může přinést zážitek extáze.

Zážitky blízkosti smrti se objevují i v jiných situacích

Pod vlivem halucinogenů, například LSD, lze prožít někdy kompletní předsmrtný zážitek se všemi příznaky, což je při prožívání mezní hranice mezi životem a smrtí spíše vzácné. Už sto let stará studie shrnuje výpovědi pacientů, kteří se podrobili chirurgickému výkonu s pomocí éteru - používal se dříve jako anestetikum. Také oni zažívali „vyjezd do tunelu“, hučení, nadpozemské světlo. Obdobný vliv na změny v mozku má hašiš a oxid dusný - takzvaný rajský plyn, který zase nejčastěji umožňuje zážitek odloučení od těla. Také otravy alkoholem mohou přinášet zážitky tohoto druhu.

Některé předsmrtné prvky tohoto fenomenu zažívají lidé při akutním ohrožení – horolezci při pádu, lidé v autě blížící se k předpokládané srážce. I když vyvážnou bez újmy, mozek se v takovém momentu chová jako ve chvíli umírání nebo při požití některých drog. Tento fakt svědčí pro podezření, že podobné nebo totožné zážitky může nastartovat okamžitý psychologický stav ve chvíli psycho-fyzického poplachu.

Dalším spouštěcím faktorem zážitků blízkosti smrti je v některých případech epilepsie spánkového laloku nebo i jen jeho nestabilita, což není nijak vzácná odchylka. Výzkum několika neurologů potvrzuje, že v takových případech se někdy dostavuje odlišné smyslové vnímání, „odstup od těla“ nebo známý pocit dějů vu – člověk se ocitne v situaci či prostoru, o němž se domnívá, že už ji zažil, že ho důvěrně zná, i když objektivně tomu tak není.

Kanadský vědec Michael Persinger se aktivitou spánkového laloku dlouhodobě zabýval. Všiml si mimo jiné toho, že lidé trpící častěji jeho nestabilitou bývají přesvědčeni o svých jasnovidných, telepatických či léčivých schopnostech. Přesvědčují okolí také o tom, že komunikují s „univerzálním vědomím“. Došel k závěru, že náboženské a spirituální prožitky se přirozeně vztahují k aktivitám spánkového laloku.

Při záchvatech epilepsie se někdy objevují záblesky vzpomínek, jindy má epileptik pocit, že je vševědoucí, což je přesvědčivý zážitek podobný dějům vu – již viděného. Vědomí toho, že něco znám, je stejně jako mnoho dalších pocitů kontrolován nervovou aktivitou v limbickém systému mozku. Pokud jsou skutečnosti a znalosti opravdu známé, je aktivován hippokampus, který danou skutečnost signalizuje. Ale tentýž mechanismus se zapojuje i při abnormální situaci, jako je například epileptický záchvat, takže pak může dojít k falešné představě že znám, poznávám, i když skutečnost je jiná. Další epileptici mohou zase při záchvatu vidět zemřelé příbuzné a přátelé. Tyto zážitky byly jistě příčinou toho, že se ve starověku epilepsie považovala za božskou nemoc a nemocní byli často adorováni, ve středověku za posedlost ďáblem, což jistě mělo mnohdy pro postiženého neblahé důsledky.

Objevné byly pokusy s ketaminem

Ketamin je krátce působící halucinogenní droga, používaná jako disociativní – rozštěpující anestetikum. Používá se v kombinaci se sedativy. Experimenty s použitím samotného ketaminu přinesly zajímavé poznatky: při nitrožilním podání 50 – 100 miligramů ketaminu se většinou dostaví zážitek, který má všechny rysy spojované se zážitky blízkosti smrti – pocity klidu a radosti, představu odpoutání od těla, tunelový zážitek, telepatický rozhovor s nějakou světelnou bytostí a vnoření do zářivého, a přitom laskavého světla.

Kristus vítá, Jamadútové unášejí

Že jde o ryze lidské a nikoliv nadpozemské zážitky, o tom svědčí jejich sepětí s kulturou, která dotyčného prosycuje svými symboly a hodnotami. Američanům se v takových chvílích zjevuje spíše matka, a odchodu na onen svět se nebrání, neboť není násilný, ale naopak lákavý, což je hodnota, kterou navozuje křesťanský ráj. Indové - hinduisté mívají při přechodu do „jiných světů“ spíše traumatizující zážitky, protože podle jejich náboženství poslové krále smrti Jama, Jamadútové, člověka v komatu násilně unášejí. Muslimy vítá na onom světě častěji otec, i na onom světě je důležitější než v naší kultuře dárkyně života. Také děti ve všech kulturách mívají v takových situacích zážitky s tunelem, světlem a vítáním zemřelých bytostí. Často jsou to místo blízkých dospělých, kteří většinou ještě žijí, zvířátka, která v jejich blízkosti zemřela.

Světlo na konci tunelu

Efekt letu tunelem a přibližování se k jásavému světlu je jistě sugestivní zážitek, který se zřejmě díky Moodyho knížkám dostal mnohokrát do literatury a filmu. Pokud jde o vidění tunelu, najdeme odpověď na tuto záhadu ve zrakové kůře, která zodpovídá za zpracování zrakových informací. Svou roli také hrají soustředné kruhy na sítnici, což je vlastně výběžek mozku do zadní části oka.

Když je potlačen útlum zrakové mozkové kůry, její buňky jsou náhodně aktivovány, a produkují nervový šum. Čím více buněk je aktivováno, tím silnější je světlo, které zraková kůra simuluje. Soustředné kružnice na sítnici v nás vyvolávají v takových chvílích pocit pohybu. Jakmile se lékařům na jednotce intenzivní péče podaří dodat mozku opět kyslík, člověk je skutečně i pocitově tažen zpět do života. Je to přirozené završení ustáleného příběhu, který si lidský mozek od nepaměti vytváří, aby se vyrovnal s traumatem smrti nebo ohrožení. Zachránění lidé si návrat do života vysvětlují tím, že je zpět zavolali jejich blízcí, nebo nedokončené dílo. Ale v této hře o život vyhrává lékař, ruku v ruce s nezbytným kyslíkem. Pokud nevyhraje, o žádných předsmrtných zážitcích se už nedovíme.

Výzkum v oblasti zkoumání mozku v popsáných extrémních situacích má svůj význam. Lékaři, traumatologové dokáží zachránit mnohé orgány a obnovit jejich funkce - také díky špičkovému přístrojovému vybavení. Mozek je v těchto dramatických minutách nejcitlivější, a je dobré vědět, co se v něm pravděpodobně odehrává. Krevní odběry dávají odpověď na koncentraci krevních plynů a endorfinů, pomáhá i zobrazení mozku nejmodernějšími metodami. Zážitky blízkosti smrti

a poznávání jejich fyziologických příčin jsou důležité pro traumatologii, neurologii, psychiatrii a další obory. Může být užitečný pro výzkum v psychologii. Přináší nové poznatky, které zasahují do problematiky drogové závislosti. Díky výzkumu mozku v extrémní situaci, kdy mozek navozuje mystické zážitky, věda v kontrastu s nimi konstatuje, že zážitky blízkosti smrti nijak nepotvrzují existenci života po smrti.

Dokonce sám Raymond Moody se ve své poslední knížce Kdo se směje naposled distancuje od paranormálního vyznění svých knih, a nabízí čtenářům představu, že hry s nadpřirozenem jsou jen cosi jako zábavné atrakce. Moody zřejmě nevědomky inicioval nastartování seriózního zájmu odborníků mnoha oborů, kteří se na bizarní jev podívali očima vědy.

POSLEDNÍ SMÍCH NOVOPEČENÉHO SKEPTIKA

Čeněk Zlatník

recenze

Mám pár poznámek ke knize, která snad ani nestojí za čtení (učinil jsem tak za vás), neobsahuje celkem nic nového, omílá stále dokola totéž, je nudná. Autorem je ovšem světoznámá osobnost, filosof a lékař, který se „profesionálně“ vyjadřuje k paranormálním jevům a ke skeptickému hnutí.

Knihla se jmenuje Kdo se směje naposled. Napsal ji Raymond A. Moody jr., vydalo nakladatelství VOLVOX GLOBATOR v Praze v roce 2001, v rozsahu 231 stran. Anglický originál The Last Laugh vyšel v roce 1999 v USA.

Obsah knihy napovídá podnázev: Nová filosofie prožitků blízkosti smrti, duchovních zjevení a dalších paranormálních jevů. Autor ji považuje za dovršení, ale zároveň za reinterpretující „povinný doplněk“ svého známého bestselleru Život po životě (originál Life after Life vyšel již v roce 1975, český překlad vyšel nejprve v samizdatu a posléze v roce 1991 v nakladatelství Odeon). Poznamenejme, že v duchu knihy Život po životě vyšly u nás od Moodyho nebo při jeho spoluautorství ještě tituly: Úvahy o životě po životě, Světlo po životě, Život před životem, Opětovná shledání.

Základem Života po životě jsou výpovědi několika desítek osob, které se ocitly „v blízkosti smrti“. Jejich výpovědi nebyly zcela shodné, nicméně se tu opakovaly jisté prvky: akustické a optické vjemy, prožitek opuštění vlastního těla, cestování jakýmsi „tunelem“, prožitek setkání se zesnulými příbuznými a posléze se „světelnou bytostí“. Uvedené paranormální zážitky (které lze objektivně vysvětlit jako halucinace) však bývají prožívajícími osobami interpretovány jako skutečné zážitky, které údajně dokazují či podporují náboženský fenomén posmrtného života. Populistickou „reálnou“ interpretaci „předsmrtných zážitků“ vehementně šířili vydavatelé Moodyho spisů, vždyť především ona přinášela komerční úspěšnost. Šířil ji evidentně také sám Moody, z toho se nevykrotí, kupř. ve Světlo po životě jasně říká: „Při absenci exaktních vědeckých důkazů se mne lidé ptají, zda věřím, že prožitky blízkosti smrti jsou důkazem života po životě. Odpovídám: Ano.“

Je nepochybné, že univerzitní profesor filosofie R.A. Moody, jr., M.D., Ph.D. svým celoživotním dílem vydatně přispěl k matení světové veřejnosti a jenom těžká konkurence domácích adeptů způsobila, že mu naše společnost dosud neudělila Bludný balvan.

V knize Kdo se směje naposled však Moody náhle jakoby obrací! Na vydavatele svých spisů licoměrně svádí, že „v touze po zisku a senzacích osekali to, co jsem napsal, do té míry, že se již dlouhou dobu ve svých knihách nepoznávám“. Myslí tohle vážně?

Zkrátka, Moody se stal v paranormálních záležitostech skeptikem! (Dokonce říká, že jím vždycky byl. Rovněž se vydává za znalce paranormálního, přestože v úvodu Života po životě skromně doznává, že o paranormálních a okultních jevech nemá velké znalosti. No, řekněme, že si je později chvályhodně doplnil.) Nestal se však skeptikem povrchním a nerozhodným jako jsme údajně my, ale skeptikem filosofickým, opravdovým, radikálním ... Kniha Kdo se směje naposled má být uvedením jeho nového objevu, nové varianty skepticizmu.

Hlavní myšlenka je tato. Neutuchající a neplodná polemika o paranormální setrvávala po dva tisíce let až do dnešního Moodyho objevu

na mrtvém bodě. Dosud se jí účastnili nositelé tří vyhraněných hledisek:

Zaprvé je to hledisko „parapsychologů“, že činnost či oblast studia, která se zabývá údajnými paranormálními jevy, událostmi či schopnostmi je, nebo alespoň aspiruje na to stát se vědeckým oborem.

Zadruhé je to hledisko nás – „skeptiků“ sdružujících se v „scientifických“ organizacích CSICOP a vydávajících publikace jako je Skeptical Inquirer. Toto hledisko představuje pochybnost o tzv. paranormálních událostech, prožitcích a schopnostech, které vysvětluje jako podvod, hloupý vtip, iluzi nebo omyl.

Třetí kategorii tvoří „fundamentalisté“ tvrdící, že veškeré paranormální je dílem ďábla. (Nepochopil jsem, proč jenom ďábla a ne taky andělů, světců či samotného pána boha, vždyť ti se taky snaží. Autor asi nechce zbytečně provokovat zbožné americké čtenáře.)

Nositelé uvedených hledisek jsou v knize podrobeni vzájemnému srovnávání a hlavně širavé kritice. Hádejte kdo je pranýřován nejvíce? Ovšemže my, dokonce mě napadá, zda tuhle knihu Moody nepsal jen proto, aby si s našincem vyřídil účty. Vždyť ty jeho nesmysly nemohly našim americkým skeptikům kolegům ujít, a Moody si jistě s nimi užil své. O nás píše třeba tohle:

Vzdychající poldové (ano, takhle potupně nás ten jurodivý filosof označuje) mají bytostný zájem udržovat diskusi o paranormálních jevech na povrchní úrovni ... předstírají, že se zabývají vědeckým výzkumem, ale ve skutečnosti podnikají sociální křížovou výpravu. Konečně to, čeho se skeptici bojí (což sami uznávají), je, že pokud lidé v moderní společnosti mohou brát paranormální jevy vážně, potom se rychle vrátí k procesům a pálení čarodějnic. Je-li tomu tak, zdá se paradoxní, že vzdychající poldové spotřebovávají tolik střeliva v bojích s parapsychology. Z tohoto druhu zločinu se zdají být v mnohem větším podezření fundakřestáné.

Zbývá abychom sdělili to hlavní - zmíněný Moodyho objev. Je to zbrusu nové, v uvedeném pořadí čtvrté hledisko - „hravých paranormalistů“. Ti vstupují do tisícileté polemiky, aby ji konečně se smíchem uzavřeli. Moody „objevuje“ bytostné sejetí paranormálního se hrou, humorem, příjemným vzrušením. Připomíná tradiční zábavné atrakce s kouzelníky a jasnovidci. Zábava, pokud není škodlivá, přece nepotřebuje další obhajobu a paranormálně tedy rovněž ne. Moodyho laškování paranormálního se zábavou jako obecně lidským fenoménem prý nanejvýš znepokojuje vzdychající poldy i fundamentalisty, kteří předpovídají hrozivé události vyvolané antivědou či Antikristem. A tak dále.

Moody píše: Hraví paranormalisté tvrdí, že má-li se studium paranormálních jevů změnit k lepšímu, musí se změnit způsob účasti a přístupu lidí k této otázce. Když budeme vycházet z jednotlivého základního předpokladu, že paranormální svět je zábavou, můžeme uvést v soulad anomalistickou psychologii, společenskou historii a praktické znalosti, a umožnit tak lidem, aby získali vlastní přímé paranormální prožitky. Potom budou schopni lépe posoudit, co podobné prožitky skutečně znamenají. To by mohla být cesta k řešení klíčového dilematu.

Ano, je to geniální a prostý objev: odvrhněme rozum a spory o paranormální zmizí!

TVAROVÉ ZÁŘIČE JSOU SLIBNÝM BYZNYSEM EZOTERICKÝCH FIREM

Věra Nosková

Tvarové zářiče: biogenerátory, ezoterické Fí, nilský kříž, prsten Atlantů - energie tvaru, zážrak fyziky mikrovlnění (zesiluje prý mimo jiné schopnost telepatie a jasnovidectví), keltská či esoterická spirála, pyramida, léčivý hrnek... To všechno jsou předražené výrobky, které věřícímu mohou zajistit na čas iluzi, že se mu daří lépe. Zároveň jde o podvodný byznys a výsměch rozumu.

Na posledním Astrovikendu měla svůj stánek firma Phoenix z Mirošova, která nabízela kouzelné výrobky s příznivými účinky na organismus. Jejich účinnost vysvětlovala v reklamních katalogích a nabídkových letáčích čistě ezotericky, ale přitom se oháněla i slovem věda. Žargon a suverenita je už dokonale zažitá ve světě ezoterického byznysu, ovšem střizlivý člověk, který okultní propagandě nepodleh, vnímá text s údivem, úsměvem, či znechucením.

Léčivý hrnek a dózu s biogenerátorem – tak zvanou keltskou spirálou - uváděl reklamní letáček jako novinku starou tisíce let. Lze se v něm dočíst:

„Keltská spirála je velmi účinný tvarový zářič - biogenerátor, který generuje bioenergii a vyzářuje ji v axiálním směru. Je to směrová vysokofrekvenční anténa, která generuje a usměřňuje tuto energii, dnes již měřitelným způsobem. Každý nápoj, který obsahuje vodu, je touto spirálou aktivován již za několik minut. Touto aktivací dochází k molekulárním změnám, podobně jako u vody ovlivňované energií pyramidální, magnetickou, a pod. Tím se stává nápojem s léčivými účinky, protože svým energetickým nábojem a vloženou informací generuje poškozené či nemocné orgány, odstraňuje únavu, zvyšuje vitalitu a pohlavní energii, odstraňuje bolesti hlavy, léčí ledvinové a žučové kameny, záněty, problémy pohybového ústrojí, cévní pro-

blémy, zabraňuje nádorovým onemocněním atd. Účinnost tohoto biogenerátoru byla prověřována nejen psychotronicky, ale i na vědeckém lékařském přístroji Prognos, který se dnes užívá i jako špičkový přístroj v kosmické medicíně. Nejlépe se však o účinnosti přesvědčíte sami vlastními zkušenostmi, nebo jednoduchým pokusem při zkoušce klíčivosti semen. Budete překvapeni rozdílem v růstu. Proto začal být tento princip ve velmi krátké době značně oblíben a nalezl si i celou řadu dalších využití. Budeme rádi i za Vaše zkušenosti, které se zpracovávají formou článků v odborných časopisech.

Již staří Keltové věděli, že při pohybování spirálou v místě silnějšího magnetického pole působí tato spirála jako směrový zářič vysokofrekvenční energie, která se dá i na velkou vzdálenost stejnou spirálou přijímat jako anténou. My sice nevíme, jak na to staří Keltové přišli, a nezbyvá nám, než se poklonit před jejich intuicí, která vedla ke vzniku této spirály. Tento tvar spirály se již dlouho běžně užívá v telekomunikaci, radarové technice a jiných oborech a odvozené tvary této spirály jsou využívány i ve vědecké medicíně, kde jsou chráněny několika evropskými a americkými patenty.“

Tolik reklamní leták. Kdo z eventálních zájemců o koupi takového hrnku má možnost si všechna tato tvrzení ověřovat? Skeptikům se mohou jevit jako úsměvná, rafinovaná prohanost výrobců znechucuje. Bohužel nestačí jen říci: lžete. Aby byl lhář usvědčen, musí být jeho lži kvalifikovaně odhaleny, vyvráceny. Je to nevděčná, sisyfovská práce, tedy něco pro členy klubu Sisyfos. Pokud by se k těmto tvrzením chtěli vyjádřit odborníci oborů, jichž se dotýkají, bylo by možné sestavit text, který výše popsané vyvrací a uvádí na pravou míru. Měli bychom v ruce základní materiál pro článek do novin a pro Českou obchodní inspekci.

DISKUZE S PROTISTRANOU

Martin Bloch

Dne 5. 6. 2003 jsme obdrželi od pana V. Lejska pozoruhodný návrh na udělení Bludného balvanu Občanskému sdružení Sisyfos. Otiskujeme kumulovaně jeho návrh i naši odpověď.

Slovutný pane, potvrzujeme přijetí Vašeho návrhu, který obsahuje též jakési nekonkrétní výtky, které občas slycháváme i z jiných stran. Proto odpovídáme poněkud obšírněji kurzívou vloženou do Vašeho originálního tučného přípisu. V této formě hodláme otisknout obě v našem Zpravodaj Sisyfos.

V celé historii je plno lidí, kteří jsou přesvědčeni, že svět existuje jen tak, jak to vidí oni ze své autority současného poznání... Jsme potěšeni tím, že všechny tyto lidi dobře znáte a že jste se zajisté podrobně seznámil s názory každého z nich.

Pokrok je dovolený jen takový, který je schválený jimi... Nemáme za to, že pokrok či evoluci někdo doopravdy schvaluje.

Kdysi se tomu říkalo také inkvizice... Organizmy a instituce, které příliš chybují, patrně evoluce vyřazuje. Což se stalo inkvizici i jiným totalitním organizacím.

Nedávno vědecký materialismus... Chápeme ho jako vědecké zkoumání hmoty, a to je směr velice úspěšný, ostatně na něm spočívá naše globální civilizace. Pokud však v kterémkoli směru převládne jakákoli iracionální ideologie provázaná s totalitní politikou, pak jsou důsledky katastrofální. Nejlépe tomu, doufejme, může čelit svobodná, vzdělaná a odpovědná občanská společnost.

Vesmír se jich našťestí neptá... Vesmír se ostatně nikoho na nic neptá

a funguje i podle zákonů, které jsou pro nás dnes neznámé. Nepochybně. Ta neznalost je jistě nejsilnější motivací vědy, která se snaží o těch zákonitostech něco dovědět.

Jsou našťestí i lidé, kteří ženou poznání dopředu a těm patří náš vděk a úcta. I přes odpor Sisyfů... Pokud se týká občanského sdružení Sisyfos, máme za to, že jsme dosud nikomu – ani omylem - nezabránili v počestném bádání, publikaci a realizaci jeho výsledků.

Důkazů v historii je dost. Ano – téměř čehokoli... Pokud máte konkrétní důkazy proti občanskému sdružení Sisyfos, pozorně je vyslechneme a případně se pokusíme o nápravu.

Věda mnohokrát prohlásila jisté věci za nemožné... Vědu jsme dosud neslyšeli mluvit - prohlašují pouze lidé, jejich sdružení a instituce. Ti se však - ze své přirozenosti - také mýlí. Kritická metoda myšlení a svobodná komunikace, což jsou neodmyslitelné atributy skutečné vědy, však umožňují omyly relativně efektivně vylučovat, a to i přes případné charakterové vady jednotlivců a institucí. skandalizovala a ničila jejich objevitele stejně jako církev vyražďovala kacíře. Není nám známo, že by nějaký vědec či vědecká instituce chystala či spáchala vraždu svého oponenta. Má-li kdo takové podezření, necht' podá trestní oznámení. Jelikož Občanské sdružení Sisyfos setrvává na humanistických postojích a zásadně odmítá mučení a upalování, považuje přirovnávání Sisyfa např. k inkvizici za naprosto podvodné – až slabomyslné.

Přesto dnes ráda spouští „nemožných“ věcí ráda využívá... Ano, dnešní lidstvo využívá řadu věcí, které se dříve zdály nemožnými, a naopak nevyužívá řadu věcí, které se ukázaly nemožnými. (Např. zavedení hromosvodů namísto hromničních svíček.) Na těchto evolučních

změnách má právě věda lví podíl, neboť takové věci prozkoumali vědci více a pořádněji než kdokoli jiný a přitom přišli i na věci, na které by nepřišel snad ani šelma sedlák. Máme za to, že společnosti, které se odvrátily od svobodného a počestného vědeckého výzkumu, značně chátrají. V tom ohledu máme jisté obavy i o českou společnost. Úpadek kritického myšlení mívá pak neblahé následky též v oblasti ekonomické a politické.

Kdo přes balvan, který před sebou valí... Sisyfův balvan chápeme nikoli jako bludný – snažíme se ho totiž valit vzhůru – ale jako symbol námahy při snaze poučit českou společnost o významu a výsledcích věd a o nepodloženosti a nevýsledcích pavěd. Přestává vidět svět očima hledače, stává se sám bludným balvanem. Většinu členů a příznivců skeptického Sisyfa tvoří lidé kvalifikovaní a tvůrčí v nejrůznějších vědeckých, technických, lékařských a sociálních oborech, kteří zaručeně nehledí na svět očima dogmatika. Ostatně pojem „skeptik“ je odvozen od řeckého „skopein“ – pozorovat. Od toho je též teleskop a mikroskop.

Udělte si tuto cenu... Jelikož statut ceny „Bludný balvan“ nikoho nevyklučuje – tedy může být udělena i občanskému sdružení Sisyfos (ba i jeho komisi pro udělování bludných balvanů) v případě, že se významně zaslouží o matení české veřejnosti a rozvoj blátivého způsobu myšlení. Je však třeba ukázat, jakými konkrétními činy se toho ten který kandidát dopustil, což je však v tomto návrhu naznačeno velice matně.

Máte-li monopol na pravdu... Zajisté nemáme a ani o něj neusilujeme. Pouze žádáme, aby mimořádná tvrzení byla doložena prozkoumatelnými, mimořádně kvalitními důkazy.

A bavíte se posměchem z těch... Absurdity v teoriích, službách a produktech podvodníků a šarlatánů smích opravdu vyvolávají. Nikoli však v případech zlodějny, hyenismu, poškození tělesného či duševního zdraví a naprosto nechutných postojů, kterýchžto se tito nezřídka dopouštějí. Zajisté se nepovažujeme za neomylné a proto do statutu ceny „Bludný balvan“ jsme již na počátku vložili následující klauzuli: „Pokud laureát obdrží později ve shodném oboru Nobelovu cenu, je povinen Bludný balvan vrátit a obdrží potvrzení, že mu nebyl nikdy udělen.“ Vlastně tím laureáty poněkud pošťuchujeme, aby své (dosud nadmíru pochybné) teorie, experimenty a výrobky natolik propracovali a publikovali, aby se poté stali horkými kandidáty na Nobelovu cenu.

Kterým Vaše axiomy nestačí... Nebráníme nikomu vycházet z vlastních axiomů, vystupujeme však proti nabídce důkladně neproověřených teorií, služeb a produktů maskovaných jakoby vědeckým blábolem s cílem ošálit naivního zákazníka či přivést zoufalého člověka do pochybné sekty.

Ponechte si svůj produkt pro sebe... Vlastně bychom byli nejraději, kdyby se žádné kandidáty bludných balvanů již nedařilo nalézat, neboť dostatečně poučení občané by jejich podvodné služby a produkty nekonzumovali. Bohužel trh s hloupostí stále kvete a tedy budeme nejspíš balvany i nadále udělovat.

Omlouvám se Vám, že si dovoluji myslet jinak, než Vy... Omlouvat se nemusíte, neboť uznáváme právo každého na vlastní názor a způsob myšlení. Upřímně nás potěší, dosáhnete-li svým myšlením významných výsledků, zvláště budou-li patřit do vědecko-technické oblasti.

Martin Bloch, člen Českého klubu skeptiků Sisyfos

ZPRAVODAJSTVÍ ZE SVĚTA

Vybral a přeložil Milan Urban

Z časopisu německých skeptiků Skeptiker, rubrika Panorama

Falešná tvrzení u potravinových doplňků

Tvrzení na příbalových letáčích u potravinových doplňků musí být v USA napříště vědecky doložena. Jak oznámil kontrolní úřad pro výživu FDA (Food and Drug Administration), mají být firmy donuceny uvádět korektní údaje o účincích na zdraví. FDA bude nyní od firem požadovat, aby údajné účinky svých výrobků doložily. Současně chce FDA upozorňovat spotřebitele na neúčinné výrobky. Dr. Mark McClellan z FDA: „Výběr potravin ovlivňuje zdraví a spotřebitelé potřebují být informováni o aktuálních vědeckých poznatcích, aby si správně mohli vybrat“. Nedávno zabavila policie výrobky v hodnotě 100.000 dolarů právě pro nekorektní uváděné údaje. Výrobce uváděl, že jeho EverCLR je přírodní prostředek proti virovým onemocněním.

Psychic Explorers Club

Nadace „Parapsychology Foundation“ z New Yorku rozšířila své aktivity. V listopadu roku 2002 založila „Psychic Explorers Club“, který má oslovovat nejen odborníky z výzkumu, ale především laiky. Cílem je umožnit členům hlubší pochopení paranormálních fenoménů a informovat je o odpovídající literatuře. Na webové stránce www.psychicexplorer.org se mimo jiné nabízí diskuzní fórum a informace o aktuálních parapsychologických výzkumech.

Parapsychology Foundation založili v roce 1951 Eileen J. Garrett a Frances P. Bolton. Nadace udílí stipendia a vydává časopis International Journal of Parapsychology.

Cena za učebnici

Německá cena za učebnici, dotovaná částkou 2.500 Euro, byla udělena kreacionistické knize „Evoluce – kritická učebnice“. Tato cena je udělena od roku 1990 organizací „Výuka pro německou a evropskou budoucnost“ LDE (Lernen für die Deutsche und Europäische Zukunft

= LDE). Cílem organizace je „výchova a vzdělání mladé generace“ na podkladě „západokřesťanské kultury“. Oceňovány jsou knihy, které „žákům zprostředkovávají bázeň před Bohem, lásku k bližnímu, toleranci a schopnost dialogu při vědomí vlastního vysoce etického křesťanského přesvědčení“. Kniha autorů Reinharda Junkera a Siegfrieda Scherera byla oceněna přesto, že v žádné spolkové zemi není jako školní učebnice schválena. Udělení ceny bylo zdůvodněno mimo jiné tím, že pro mnoho, především mladých lidí, je evoluční teorie důvodem k vyškrtnutí Boha z vlastního životního postoje. Těmto lidem má být umožněno samostatné, svěprávné posouzení různých představ o vzniku světa. Udělení ceny 17.11.2002 byly přítomny významné osobnosti veřejného a politického života, např. dlouholetý ministr školství Dieter Althaus.

Skeptický seriál na Discovery Channel

Americká stanice Discovery Channel vysílá od podzimu 2002 skeptický pořad „Skeptickým okem“. Seriál vyrobil Committee for the Scientific Investigation of Claims of the Paranormal (CSICOP) a jím vydávaný časopis Skeptical Inquirer. Moderátorem pořadu je známý herec a dlouholetý čtenář časopisu Skeptical Inquirer William B. Davis, i u nás známý ze seriálu Akta X. Seriál pojednává o 34 tématech, např. o akupunkturu, astrologii, Atlantis, strašidlech, exorcismu, zážitcích z blízkosti smrti apod. Jednotlivé díly se vysílají vždy v pondělí ve 20 hod.

Neúčinný procesor proti elektrickému smogu

Soud v německém Giessenu pojednává podvod 54-letého obchodníka. Za 300 Euro prodával „procesor“, který měl chránit proti elektromagnetickému záření a měl sestávat z nabíjecí fólie fixované na křemíkovém nosiči. Procesor měl tomu, kdo ho nosil, vytvořit správné energetické pole a přirozenou polaritu. Proto se tento výrobek nazýval i „polarizátor“. Při odborném posouzení se polarizátory ukázaly jako naprosto

neúčinné kousky měděného plechu, polepeného umělohmotnou fólií. Prodal je asi 150 zákazníkům. Tiskový mluvčí úřadu státního návladního uvedl, že se jedná pouze o obchod se strachem mnoha lidí ze škodlivých účinků mobilních telefonů, elektrických stožárů nebo mikrovln.

Grónsko – vládní aféra s vymítačem duchů

Ředitel státní správy ostrova Jens Lyberth se musel poroučet, protože angažoval léčitele, aby z vládních budov odstranil domnělou negativní

energii. Dalším důvodem bylo, že Lyberth byl údajně do úřadu jmenován proto, že je přítelem předsedy vlády. Koaliční strana požadovala Lyberthovu rezignaci pod hrozbou vystoupení z koalice.

Tajná akta o UFO

72% Američanů věří, že jim vláda upírá informace o UFO a 68% věří, že jim zatajuje znalosti o mimozemském životě. Zjistil to v průzkumu mínění Institut Roper ASW. Dotázáno bylo 1021 osob starších 18 let. Především mezi mladými Američany jsou takové názory rozšířeny.

CO TO ZNAMENÁ NEW AGE (NOVÝ VĚK)?

Ukázka z Lexikon der Parawissenschaften

Vyvoláno částí mladé generace po roce 1968. Definice New Age spočívá na astrologických představách. V důsledku krouživého pohybu zemské osy se v průběhu času souhvězdí vůči nebeskému pólu relativně posouvají. Plný oběh trvá 26000 let. Bod, ve kterém stojí Slunce na počátku jara cestuje proto v průběhu času zvěrokruhem. Podle názoru stoupenců New Age vstoupil jarní bod v roce 1960 ze znamení Ryb do znamení Vodnáře a tím započal věk Vodnáře = New Age. Je ohlašován čas změn. Hnutí je považováno za radikální větev postmoderního ducha doby, který by se chtěl důrazně odlišit od Nové doby nebo Moderny, doby mezi renesancí a přítomností. „Celostní“ a „holistické“ myšlení, propagované stoupenci New Age má vytvořit „planetární vědomí“ a „rovnováhu energie“ a zprostředkovat nadpři-

rozené zkušenosti. Upřednostňovány jsou takzvané alternativní aktivity s ekologickými aspekty, např. propagace biostravy nebo praktiky pro sebenalezení a sebeuvědomění s náchylností ke spiritualitě a změně role pohlaví. Základní představy New Age jsou ovlivněny jak křesťanskými tak tradičními východními náboženstvími. Tomu odpovídají terapie New Age, ve kterých se uplatňují veškeré nekonvenční metody včetně meditací. Zvláštní přitažlivost New Age je zjevně podmíněna mystickými a iracionálními prvky, které pro sklon ke snění a rezignaci působí destruktivně. „Celostní“ formy psychoterapie podle konceptu New Age sice slibují rychlejší úspěchy než vykazovaly „staré“ terapie. Ve skutečnosti se však podporují narcistické tendence a nebezpečné závislosti.

ALTERNATIVNÍ HOMEOPATIE

J. M. Bloudil

Nedávný objev takzvané alternativní homeopatie, která důsledně vychází z klasické Hahnemannovy homeopatie, představuje zcela nový přístup k praktickému léčení. Homeopatická teorie tvrdí, že čím je léčivá tinktura zředěnější a protřepanější (tzv. dynamizovaná) tím je účinnější. Kupodivu se zatím jako ředidlo používají pouze kapaliny (obvykle destilovaná voda) ačkoli plynná ředidla (např. vzduch) by jistě neubrala homeopatikům nic na jejich účinnosti. Samozřejmě ideálním ředidlem by bylo dobře destilované vakuum - vzhledem k jeho chemické čistotě.

Ředění se vyjadřuje obvykle centesimálně, tj. kolikrát se postupně tinktura ředí v poměru 1:100. Tedy na příklad uvádí-li výrobce ředění C²⁰, činí koncentrace tinktury v ředidle $100^{-20} = 10^{-40}$. To je koncentrace velice nízká, nicméně výrobci nabízejí i koncentrace extrémně nízké např. C⁶⁰ = $100^{-60} = 10^{-120}$.

Možnosti alternativní homeopatie ukažme na hypotetickém filantropickém producentovi homeopatik, který se rozhodl poléčit každého člověka na Zemi svým přípravkem v podobě lahvičky obsahující dvě deci homeopatika v koncentraci C¹⁵.

Uvažme 5×10^9 lidí (lidí je sice více - ale někteří skeptikové by nejspíš odmítli zaplatit i tu minimální režijní částku za lahvičku, vodu a distribuci). Celá várka by tedy činila $5 \times 10^9 \times 0,2$ litru = 10^9 kg a představovala by velkou krychlovou cisternu o hraně sto metrů. Při koncentraci C¹⁵ = $100^{-15} = 10^{-30}$ na uvedenou cisternu postačí 10^9 kg $\times 10^{-30} = 10^{-21}$ kg tinktury.

Připravovat chemikálie v tak malém množství (odpovídá hmotě jen asi milionu protonů) je to však velmi obtížné a proto je mnohem jednodušší vyrobit spíše mikrogramové množství. Pro představu: jeden mikrogram představuje krychličku vody o hraně desetiny milimetru.

Bude-li tedy tinktura vyrobena v mikrogramovém množství a z ní se do té velké cisterny odebere jen 10^{-21} kg = 10^{-12} μg, pak vlastně prakticky celý mikrogram v laboratoři zbudě.

Otázkou je, co se s tímto zbytkem stane. V běžné praxi se zkumavky vyplachují pro další použití, čímž zbytky otečou kanalizací do řek a posléze do moří. A právě na studiu zbytků z homeopatických výrob je založena alternativní homeopatie. Uvažme, co se stane s mikrogramem léčivé tinktury, je-li zředěn zemskou hydrosférou a atmosférou, které dohromady neváží více než asi 10^{21} kg.

Homeopatická koncentrace tinktury v biosféře pak činí:

$$1 \mu\text{g} / 10^{21} \text{kg} = 10^{-9} \text{kg} / 10^{21} \text{kg} = 10^{-30} = C^{15}$$

čímž se hydrosféra a atmosféra stanou globálními homeopatiky.

Alternativní homeopatie proto doporučuje nekupovat homeopatika, ale za ušetřené peníze jet raději někam do přírody. Tam je - jak všeobecně známo - zdrávo. Nyní víme i proč: Dynamizace čili protřepávání je tam totiž mnohem dokonalejší než u homeopatik z lékáren, neboť vlny, příboj a poryvy větru se provádějí dnem i nocí a to i o státních svátcích. A proto hurá k moři nebo na hory! Ale pozor na žraloky a laviny - proti nim jsou homeopatika také neúčinná.

Z DRUHÉHO BŘEHU

vybrala Věra Nosková

Neblbněte nám ty české holky

Dieta s pomocí barev - Internetová doména centrum.cz (kráceno)

Podstata naší „barevné diety“ spočívá v poznatku, že ve vaší auře je nutno doplnit určité barvy, které nepochybně nechybí v aurách přirozeně štíhlých lidí. K těmto barvám patří: červená, zlatá, žlutá, oranžová a bílá. Vylepšení barevné škály vašeho přirozeného energetického pole - aury se provádí kombinací procedur, které popisujeme dále. Ovšem taková dieta je úspěšná tehdy, pokud se provádí pravidelně (tj. každý den přibližně ve stejnou dobu), a to po dobu 45, 54 nebo 63 dní. Ne déle! Pokud proceduru některý den přerušíte, celý účinek se vytrácí a znamená to začít zase pěkně od začátku.

Nejprve co budete potřebovat:

1. Starou stolní lampu (nejlépe s ohebným „husím“ krkem) s matnou červenou žárovkou, a to minimálně 75 wattů. Doporučuje se, aby stínidlo lampy bylo bílé či červené s průměrem přibližně 15 cm.
2. CD či MC přehrávač s nahrávkami obsahujícími výrazné rytmy bicích nástrojů. Pokud nesnášíte příliš agresivní moderní hudbu, lze doporučit rovněž etnickou hudbu afrických domorodců.
3. Čtyři výrazně červené průhledné sklenice (nebo průhledné červené plastové kelímky) s obsahem 250 - 300 ml
4. Zásobu potravin v barvách červená, zlatá, žlutá, oranžová a bílá (s výjimkou bílého cukru a mouky)
5. Oblečení a prádlo, případně i sluneční brýle, a to pochopitelně rovněž ve výše uvedených barvách.

A teď jak na to:

1. Pravidelně ve stejnou denní dobu si lehneme na záda a za poslechu rytmické hudby si po dobu 15 minut budeme červenou žárovkou svítit na solar plexus. (Solar plexus začíná nad pupíkem a končí v oblasti pod dolním okrajem hrudního koše). Ležíme uvolněně, bez oděvu a s pokrčenýma nohama.
2. Na dalších 15 minut přemístíme lampu tak, aby její světlo dopadalo na naše chodidla. Lampa by měla být od chodidel vzdálena přibližně 45 cm.
3. Během obou patnáctiminutovek můžeme se zavřenýma očima relaxovat anebo čas trávit čtením textu s pozitivně laděným obsahem
4. Pijeme solarizovanou vodu. To znamená, že dvě červené sklenice naplníme vodou vhodnou pro kojence a pak je umístíme tak, aby na ně po dobu nejméně 3 hodin dopadalo sluneční světlo. (Při nepříznivém počasí nám pochopitelně postačí světlo denní). Poté necháme sklenice na místě, kde voda dosáhne pokojové teploty. Tak získáme dvě sklenice solarizované vody. Jednu sklenici vypijte ráno po probuzení, druhou večer před spaním. Za žádných okolností upravenou vodu nedáváme do ledničky.
5. Jíme správně barevné potraviny. Z potravin vybíráme takové, které mají červenou, zlatou, žlutou, oranžovou případně bílou barvu. Z této barevné škály můžeme konzumovat takřka všechno, včetně takových „kalorických bomb“, jakými jsou například červené, žluté a oranžové džusy, majonéza, máslo a pro mlsné jazýčky dokonce šlehačka a zmrzlina. Ta ovšem jen v povolených barvách. Na to nesmíte zapomínat. Zkrátka jak vidíte, tak výběr je více než pestrý. Platí pouze nepatrná omezení. Nejste-li vegetariánka, můžete s úspěchem jíst kuřecí maso. Naproti tomu červená masa a ryby jsou zcela nevhodné. Sladíme medem. Bílý cukr a bílá mouka sice nezpůsobí ztloustnutí, jak by se dalo předpokládat, ale vytvoří značnou nerovnováhu barevné harmonie v auře. Nepoužíváme ze stejného důvodu ani umělá sladidla.
6. Noste správné barvy. Po dobu terapie vybírejte takové oblečení, kte-

ré barvou odpovídá výše uvedenému seznamu. Tyto barvy si můžete rovněž vzájemně kombinovat dle libosti a vkusu. Ošacení v barvách jakými jsou například černá, hnědá, modrá, zelená a všechny jejich odstíny ponechejte v šatníku na pozdější dobu. V přírodě noste sluneční brýle se skly červenozlaté barevné škály. Je totiž velmi důležité, jaké barevné spektrum vstupuje do vašeho těla sítnicí oka.

7. Vizualizace. Poslední součástí procedury, která kladně ovlivňuje výsledný efekt je vizualizace. Dvakrát denně, a to vždy ve stejnou dobu, provádíme třiminutová dechová cvičení. Pracujte zásadně vestoje. První minutu se zcela soustředíte na svůj dech. Dýcháte zhluboka a pravidelně. Druhou minutu si představujete, jak z podlahy vystupují rubínově zlatavé barevné paprsky, které prostupují vašim tělem, zcela vás pohltí a prozařují každou buňku vašeho těla. Třetí minutu si nechejte virtuální tok rudé energie vstupovat pro změnu od hlavy k nohám. Představujte si zároveň, jak je vaše tělo s každým nádechem a výdechem krásnější a štíhlejší.

Umění vizualizace si osvojíte velmi snadno a rychle. Časem můžete dosáhnout dokonce takové dokonalosti, že skutečně uvidíte červené paprsky světla.

Shrnutí na závěr:

Uvedená dieta vychází z poznatků starověkých alchymistů. Barva a zvuk jsou totiž pro lidské zdraví stejně důležité, protože každý zvuk vibruje v souladu s určitou barvou. Výhody uvedené terapie jsou, že v žádném případě nebudete hladovět a taky se při ní určitě nebudete nudit. Jistě oceníte její trvalý efekt.

(Zpracováno podle knihy Jak jsem zhubla s hvězdami aneb záznaky se už zase dějí od autorky a zpěvačky Hany Horecké.)

Čečenci věří, že žloutenku vyléčí spolknutím blechy

Večerní Praha, únor 2003

Svědectví 26ti leté lékařky, která s kolegou koordinovala projekty České katolické charity v Ingušsku a Čečensku. Snažili se pomáhat uprchlíkům a sirotkům, poznávali zvyky zdejších lidí. „Vzpomínám si, jak jsem některé uprchlíky marně přesvědčovala k používání desinfekce. V tomhle smradu pak tady přece nebudeme, řekla mi jedna milá stařenka. A jestli přijde žloutenka, tak přece každý ví, že stačí spolknout mrtvou blechu.“ Tento léčebný postup a ještě mnoho dalších zná na Kavkaze skutečně téměř každý.

Inzerát z Annonce:

Kdo poradí - umřel nám pejsek, jak se dá zjistit, do koho se znovu jeho duše vtělí? Prosim, poradte někdo, pomozte, děkuji.

Rusové až příliš často věří šarlatánům Hospodářské noviny z 5. 2. 2002

Za perestrojky Michaila Gorbačova činnost léčitelů doslova explodovala. I v České republice a na Slovensku se dostalo mimořádného ohlasu charismatickému léčiteli Anatoliji Kašpirovskému. Jeho hypnotické seance vysílané tehdy ještě sovětskou televizí i na území Československa končily nezdědkou hysterickými záchvaty žen, jež věřily, že budou uzdraveny.

Méně agresivní Alan Čumak zase prostřednictvím obrazovky „nabíjel“ svou pozitivní energii láhve s vodou a pleťové krémy, jež důvěřivé klientky postavily před seancí před televizor. Přesto se títo léčitelé, v Rusku nazývaní „extrasenzové“, stále ještě hlásili k vědě. Tvrdili totiž, že pouze využívají mimosmyslového vnímání, jímž jsou obdařeni.

Na magii se dá dobře vydělat

Stánkaři v Moskvě i Petrohradě již dobře znají své vědné klienty, kteří odebírají desítky časopisů zasvěcených magii, okultismu, věštění, zařikávání, ochraně před uhranutím, či dokonce přičarováním životního partnera. Na jejich stránkách pravidelně nabízejí své služby léčitelé připraveni vyléčit choroby od impotence přes alkoholismus až po poslední stadium rakoviny. Důvěřivě zoufalce nacházejí bez obtíží. Jen v Moskvě a moskevské oblasti je podle týdeníku Argumenty i fakty přes 1 200 léčitelů. List Izvestija uvádí, že v Moskvě a Petrohradě jich spolu s čaroději a astrology působí na šest tisíc. Moskevský mág bere za „ošetření“ klienta 100 až 500 dolarů. Denně zvládne až dvacet návštěvníků.

Jednotka krotitelů duchů čistí Moskvu Tisková agentura Reuter (červen 2003)

Přeložil Tomáš Nosek

Moskevský profesor Andrei Li vyučuje parapsychologii na Moskevské společenskovědní univerzitě. Učí své studenty výzkumným metodám a parapsychologickým technikám. Ale to je pouze jeho denním zaměstnáním. Večer a v noci vede profesor Li Jednotku krotitelů duchů - Bezpečnostní duchařskou službu.

Andrei Li a jeho kolegové navštěvují klienty, kteří zavolají na jejich duchařskou horkou linku a stěžují si na hlasité zvuky, na předměty, které se samy o sobě pohybují, nebo na ohně vznikající bez zjevné příčiny. Mají totiž podezření, že jde o tak zvané poltergaisty, což jsou duchové, kteří o sobě dávají vědět zvuky a nadpřirozenými jevy. Jeho duchařská jednotka má prý k těmto jevům rozhodně vědecký přístup. Instalují kamery a zvukové záznamníky ke sledování prostorů kde něco není v pořádku. Z Liova pohledu nejsou duchové slizké zelené kreatury či zlomyslní rohatí skřítkové, ale spíše skupenství, která obklopují jedince, a jsou způsobena zatím nevysvětlenými příčinami.

Tak například osoba, která v sobě skrývá ducha, může způsobit změny tlaku či teploty vzduchu po dobu i několika měsíců, obvykle v období náročných změn či napětí v životě postižené osoby. Většina zkoumaných případů, téměř 99% z nich, se ukázala jako plané poplachy. Některé mají za příčinu vadu sluchu, jiné vyvolávají žertující děti, na vině prý může dokonce být i atypická konstrukce bytu, která vytváří hlasité zvuky či zrakové přeludy. Ale profesor Li tvrdí, že v průběhu osmi let činnosti jeho duchařské jednotky našel hrstku skutečných případů svědčících o existenci duchů. „Pokud narazíme na takovýto případ, snažíme se přesvědčit dané osoby ke spolupráci, a poté je můžeme naučit využívat tyto schopnosti. Začínáme s jednoduchými lekcemi, dále provádíme laboratorní studie a vytváříme profily, poskytujeme doporučení, a zveřejňujeme zjištění.“ Vysvětluje poněkud nekonkrétně parapsycholog Li.

Liova jednotka tvrdí, že byla schopná zlikvidovat vážné duchařské aktivity učením postižených jedinců převádět tuto neznámou energii do telekinetických technik. Odmítá, že jde o kouzelnické triky. Jeho lekce soustředění prý napomohly zarazit hlasité zvuky či padání předmětů, které otravovalo život postižených.

Antiduchařská jednotka poskytuje pomoc i v případech, kdy jde o falešný poplach - duch se v potížích klienta neangažuje. Nabízí psychologickou pomoc, jindy navrhuje návštěvu lékaře či drobné změny v léčení, doporučuje rodinné poradny.

Li říká, že pomoc, kterou mohou poskytnout lidem v tomto nervózním a rozpínajícím se městě je jedním z důvodů, proč nechávají horkou linku v provozu. „Pomáháme lidem, o tom nepochybují. Z tohoto důvodu neukončíme naši službu, dokud neodpovíme na všechny otázky, které nám klade věda - parapsychologie. Velkého telekinetika, jako byla Kulaginová, jsme našli v Novosibirsku, a vezmeme ho na výzkum do Moskvy. Tito lidé jsou naším zlatým národním pokladem.“

Tak jako pouze lékaři ví jak léčit SARS, a snaží se nejen rozpoznat jednotlivé případy, ale také hledají co nejučinnější prevenci, parapsy-

chologové věří, že mohou léčit postižené duchy, ale snaží se je také rozpoznávat, a předcházet případům výskytu duchů. Parapsychologii lze definovat jako oblast studií, které jsou vždy na okraji pochopitelného, nelze o nich jednoduše diskutovat. Profesor, který je znám jako krotitel duchů, je možná v perfektní pozici. Je totiž znalec disciplíny, která se v průběhu let posunula z odmítané jako podvod, na akceptované akademické učení.

Dovětek: Tento článek byl redaktorem večerního zpravodajství Tv Nova mailem zaslán předsedkyni Sisyfos Věře Noskové, aby se k němu za skeptiky vyjádřila. Učinila tak, a zprávička byla coby kuriozita se skeptickou (humorně laděnou – jak jinak) reakcí odvysílána. V poslední době se média, včetně Tv na skeptiky občas obracejí s žádostí o zpochybnění komerčního okultismu. Je to nový a příznivý trend.

Mars se blíží: Zaútočí na nás?

ROVNOST 8.8.2003

„Jsem přesvědčen, že nynější vedra a požáry má na starosti Mars, který v astrologii symbolizuje sílu, energii, oheň a násilí“ tvrdí astrolog Antonín Baudyš. „Z astrologického hlediska je obvyklé, že pokud je planeta blíže k zemi, má na lidi i na samotnou Zemi silnější vliv“. Nejlépe viditelné to prý bylo v roce 1989, kdy se Pluto přiblížilo ke Slunci, což mělo dopady na celosvětové politické dění. „U Marsu se jeho přiblížení obvykle projevuje nárůstem násilí, neklidu a agresivity,“ dodává.

Astrolog Robert Zapletal dodává, že Mars ovládá také rychlost a aktivitu. Mars vládne ohnivému znamení Berana a lidé v tomto znamení narození jsou prý bojovní, ale na druhou stranu naivní, spontánní a nekritičtí.

„Obávám se možnosti vyostření situace a válečného konfliktu nebo boje,“ říká.

Také astrolog Petr Messany je přesvědčen, že se přiblížení rudé planety ny chování lidí odrazí. „Vše co potřebuje energii a nutnost dát do toho sílu, má zcela jiné parametry, než byly před deseti lety. Například dnes by naše revoluce nebyla sametová, protože Mars je velmi bojovný a je v něm nadupaná energie.“

Další odborník astrolog Luďek Švojgr to ale tak pesimisticky nevidí. „Záleží na tom kterém jedinci, jak se k tomu postaví, u někoho může přiblížení k Marsu k Zemi působit právě naopak. Messany však varuje: „Lidé se pohádají a hned po sobě začnou střílet, to je nárůst nekontrolovatelné agresivity a nespoutané síly.“

Pozor na erotiku

Mars podle Messanyho rozhýbal erotické city.

„Energie Marsu spojená s Venuší způsobila nárůst nových vztahů, známostí, svateb a rozvodů. Na jedné straně se lidé dostávají do nových vztahů a lásek, uzavírají nová přátelství i manželství, ale na druhou stranu přibývá sexuálních zločinů“ upozorňuje Messany. Předseda astrologické společnosti Zdeněk Bohuslav všem vzkazuje: Pokud si lidé vliv planety Mars na své jednání uvědomí a v době jejího největšího přiblížení budou usilovat o něco hezkého, pak mají šanci toho dosáhnout.

VÝVOJ WEBU SISYFA V LETECH 2002 - 2003

Pavel Vachtl

www.sisyfos.cz
<http://sisyfos.czweb.org/>

Převzal jsem tento web od svých předchůdců (Jan Kučera, Martin Kozdera) zhruba na přelomu let 2001-2002. V této a následující době bylo hlavně nutno změnit jeho strukturu směrem k větší jednotnosti, přehlednosti a aktuálnosti, striktně rozdělit rostoucí počet zpráv a článků podle oblastí a zavést některé nové rubriky (vznikly samostatné sekce „Novinky a aktuality“, „Cena Bludný balvan“, „Kongresy a konference“, „Dokumenty a příspěvky členů“, „On-line skeptická knihovna“). Vzhledem k tomu, že další budování tohoto rostoucího webu nebylo už ani zdaleka možno dělat „na zelené louce“, ale vše se dělo uprostřed již většího množství existujícího a daného materiálu, zvolil jsem prozatím spíše konzervativní a strohý přístup, jak co do struktury a metody výstavby, tak co do designu. Největší změna vzhledu se týkala navigace, která je nyní přítomna univerzálně a homogenně (byly zrušeny rámy) a zavedení základního jemného modro-bílého designu celých stránek. Nicméně, do budoucna nejsou vyloučeny - další postupné zdokonalování a obohacování designu, popř. radikálnější změna struktury a také použití nějaké formy automatického generování stránek (PHP, redakční systém, Blog, CSS...).

Zvláštní a nové prvky na našem webu

Významnou „přidanou hodnotou“ našeho nového webu je nepochybně lokální plnotextové prohledávání, které je hned dvojího druhu - využívá služeb Picosearch a Google (obojí lze najít hned nahoře na titulní stránce, přidáno bylo v červenci 2002). Google pokrývá jak obsah html stránek, tak souborů PDF, RTF a DOC. Picosearch sice „umí“ jen html a čistě textové soubory, nicméně podařilo se mi do jeho indexovací databáze spolu s naším webem ještě zahrnout (zcela rovnocenně) skeptické materiály z archivu „Occamovy břitvy“ (server Amber.Zine.cz) a z webu prof. V. Mornsteina. Dohromady to tvoří velkou a unikátní databázi skeptických informací, v níž člověk nemusí prakticky nic hledat pracně kdesi v hloubi rubrik - prostě zadá z hlavní stránky webu několik klíčových slov, která právě hledá (s použitím normální češtiny a přesného tvaru těchto slov) a vzápětí se mu objeví všechny kýžené webové stránky, které daná slova obsahují, i s jejich zvýrazněním. (Indexováno je nyní cca 630 dokumentů)

Naše webové stránky jsem také přidal a integroval do mezinárodního skeptického webringu, který zahrnuje více než 100 skeptických webů z celého světa (viz hlavní stránka dole).

Díky p. Chválovi, vedoucímu počítačového centra AMU byl také umožněn nový, profesionální a rychlý hosting našich stránek, v rámci akademické sítě a tentokrát už pod vlastní, nově registrovanou doménou- www.sisyfos.cz. Jakožto záložní identické zrcadlo (např. pro případ momentální technické údržby na hlavním webu) slouží freehostingová, ale v praxi téměř stejnocenná doména/adresa: <http://sisyfos.czweb.org/>. A konečně, už více než před rokem byla při tomto webu založena soukromá skeptická mailová konference, kde si nyní

cca 70 jejích členů vyměňuje hromadně informace a názory (systém www.pandora.cz).

Co lidé na našem webu nejvíce hledali?

Dosud využili čtenáři našeho hledání (konkrétně Picosearch) cca 1400 x. Zde je momentální žebříček, jakási hitparáda nejhledanějších slovních výrazů na našem webu (k 16.8. 2003):

1.	homeopatie	35
2.	heft	28
3.	ufo	24
4.	myšlení	17
5.	grygar	14
6.	pozitivní myšlení	13
7.	neubauer	12

Nalezeny nebyly přítom tyto pojmy (mnohdy jen kvůli chybně zvolenému slovnímu tvaru):

1.	anesteziologie	9
2.	nibiru	8
3.	reiky	5
4.	páleš	4
5.	wojnar	4
6.	meg	3
7.	jonáš	3

Čtenost našeho webu (frekvence počtu hitů, podle počítadla) stoupla během posledního cca 1.5 roku na více než trojnásobek a dále stoupá. Počítadlo přístupů (hitů - viz hlavní stránka dole) přidal na náš web jeho zakladatel Jan Kučera dne 29. 1. 1996 (0 hitů).

Po prvních šesti letech (leden 2002) činila jeho hodnota cca 30.000 hitů, což tedy znamená průměrný přírůstek 5.000/rok neboli necelých 14 hitů za den za toto období.

Dne 13. 1. 2003 počítadlo dosáhlo hodnoty 45.000 hitů, což znamená přírůstek cca 15.000 hitů za rok 2002, tj. 41 hitů / den.

Dne 11. 8. 2003 byla překročena hranice 55.000 hitů, tedy nárůst během posledních 7 měsíců činil 10.000 hitů, což je ekvivalentní počtu 17140 hitů za rok (12 měsíců), tj. téměř 47 hitů za den.

Jaký obsah bychom měli na náš web přidat v budoucnu?

Některé naše sekce mají stále málo materiálů - jde zejména o anglické překlady základních informací o naší organizaci, jejich dokumentů a prací a o vypracování inovovaného seznamu fundamentálních (českých i zahraničních) skeptických a racionalistických knih. Funkční by jistě bylo i vypracování odpovědí na nejčastěji kladené otázky (FAQ), se kterými se skeptici během své aktivity a polemik setkávají. V těchto bodech by ovšem asi bylo na místě přizvat ke spolupráci (a požádat o pomoc při plnění tohoto náročného úkolu) řadu dalších aktivních a zkušených členů, pokud se těchto témat týče. Perspektivně by snad také bylo možno a i vhodné poskytovat (v budoucnu) na našem webu celé obsahy starších důležitých knih skeptických autorů.

ZPRÁVY, INFORMACE, NÁPADY, NÁVRHY...

Mimopražské přednášky:

Od září 2003 plánuje Český klub skeptiků další přednášky v Kladně, ve Strakoncích (v knihovně) a v Brně (v posluchárně Lékařské fakulty Masarykovy univerzity). Jméno přednášejícího a název přednášky budou včas avizovány na webových stránkách a v místě plakátky.

Vyšel Utopený Archimedes

Věra Nosková
Vybavena zkušeností s vydáním vlastní knížky sarkastických textů Je to hustý, rozhodla jsem se vydávat knížky dalším skeptikům. Nejprve jsem se ujala reedice knížky Utopený Archimedes, kterou napsal prof. RNDr. Vojtěch Mornstein, vedoucí Biofyzikálního ústavu Lékařské

fakulty Masarykovy univerzity v Brně. Utopený Archimedes vyšel poprvé v Brně roku 1999, vázaný, s obrázky malíře Aloise Mikulky, ale jen v nákladu 600 kusů. Náklad se rozpustil téměř jen v brněnských univerzitních kruzích.

Rozkošný, chytrý, ironický Malý alternativní slovník, což je podtitul knížky, se dostal do ruky i několika skeptikům mimobrněnským, a ti jen litovali, že je výtisků tak málo a že titul není šířen do běžné populace. Nyní už litovat nemusejí. Reedice je sice na první pohled chudá příbuzná prvního vydání, ale zato se vejde do kapsy a pro skeptiky ať už organizované nebo „jen“ přesvědčené stojí pouhých 50 Kč. V knihkupectvích se již Archimedes také objevil, ale jeho cena je zde navýšená o marži knihkupců a distributora a je tudíž o 50–100 % dražší.

Text samozřejmě zůstává, ve srovnání s prvním vydáním je obohacen o 50 dalších hesel, ale jsou redukovány předmluvy, vypuštěny neaktuální recenze a omezen seznam literatury. Knižka - slovník sarkasticky mapuje pojmy ezoteriky, léčitelství, okultismu i dalších společenských fenoménů. Je vtipná, provokativní, lze se při ní zasmát i poučit. Potěší srdce každého muže a ženy střízlivě myslícího a zdravého rozumu, který je trápen přívaly okultních blábolů a komerční mystiky ve svém prostředí a v médiích.

Za režijní cenu si ji budete moci koupit na všech akcích našeho klubu, především na pravidelných přednáškách v budově AV na Národní třídě. První akci bude plenární schůze našeho Českého klubu skeptiků 18. září. Knihu lze objednat na emailové adrese lano@centrum.cz nebo koupit přímo u vydavatelky: tel. 233 380 110 nebo mobil 732 324 787. Kontakt na autora, který je obzvláště vhodný pro obyvatele Brna a okolí: Vojtěch Mornstein, tel. 549 246 179 nebo 542 126 333, vmornst@med.muni.cz

Alternativní bajkydky

Věra Nosková

Knihu Alternativní bajkydky napsal člen Sisyfoa prof. Ing. Miroslav Kutílek, DrSc, který se odborně zabývá půdní fyzikou, a to jak teoriemi o proudění vody a různých roztoků v půdě, tak praktickým využitím teorií ve vodním hospodářství, zemědělství a ve vědecké ekologii. Nezvyklý název vznikl z kombinace slov bajky + povídky = bajkydky. Groteskní až burleskní texty v knížce jsou inspirovány ilustracemi významného japonského grafika U. G. Sato, s nímž se autor seznámil na letecké lince Frankfurt – Tokio. Pedolog a výtvarník navázali přátelství, které později vyústilo i v jejich vzájemné navštívení v exotické vlasti. Miroslav Kutílek kromě mnoha vědeckých publikací napsal a vydal několik próz, všechny pod pseudonymem Marek Hofman. O Alternativních bajkydkách autor říká: „K absurditám naší převyspělé civilizace přináležejí výmysly různých šamanů, alternativních takylékařů, astrologů, paravědců a věštců. Jakoby chtěli vyvážit tu technickou dokonalost svou jurodivostí. Až se může zdát, že čím je vyspělejší civilizace, tím víc se rodí fantasmagorií. Všechny ty horoskopy, aury, reinkarnace, geopatogenní zóny a homeopatické nauky patří do jednoho pytle. Alternativního pytle. Právě o účastnících všelikých alternativních hrátek jsem napsal bajkydky. Několik už před léty, ale většinu až nyní. Fantazie mého kamaráda U.G. Sata, vtělená do jeho grafik, mi nesmírně pomáhala v mém psaní.“

Knihu, kterou vydalo nakladatelství Věra Nosková si můžete koupit či objednat stejnou cestou jako Utopeného Archimeda. Bude možné ji získat také u autora: Tel. a fax 2 33 33 63 38, email: kutilek@ecn.cz

Dialog o životě ve vesmíru

Dialog o životě ve vesmíru je svým pojetím zcela ojedinělou knihou. Ve fascinující diskusi konfrontují tři autoři z různých profesí nejrůznější názory na komplex otázek, souvisejících s možností existence mimozemského života nebo jiných inteligencí, po jejichž signálech lidstvo už desítky let – a zatím marně – pátrá. Je vznik života a jeho vývoj zakódován v základních zákonech vesmíru? Vyvinul se život na Zemi jen díky zřetězení šťastných náhod, anebo leží jeho kolébka kdesi

v hlubinách vesmíru? To jsou vzrušující otázky, kolem nichž se točí diskuse. Vedou ji Stanislava Remešová - vědecká asistentka na ČAV a dopisovatelka ČTK, která se nyní zabývá problematikou mimozemského života, Marcel Grün, odborník v oblasti kosmonautiky a ředitel pražského Planetária, a Jiří Grygar, přední český astronom, který působí na ČAV.

-nov-

Vážení skeptici, předsednictvo Českého klubu skeptiků Sisyfos chce co nejučiněji spolupracovat s členy. Někdy se to nedaří také proto, že údaje o jednotlivcích jsou zastaralé, neodpovídají současnému stavu. Nejmarkantnější je to vidět na našem emailovém adresáři. Příklad: již po třikrát jsem se pokusila svolat přes internet pražské skeptiky na neformální setkání, ale třetina pozvánek mi přišla zpět, mailová adresa už neplatila. Prosím, pošlete nám jakýmkoliv cestami změny adres, telefonů, příjmení, profese... Přeji bychom si mít funkční a realitě odpovídající databázi, abychom s Vámi v případě potřeby mohli komunikovat a setkávat se.

Přednášky cyklu Věda kontra iracionalita:

Konají se tradičně v budově Akademie věd na Národní třídě v Praze, a to v místnosti 206 od 17 hod. Po přednáškách následuje diskuze.

18. 9. 2003 – Referáty Dr. Jiřího Grygara a Prof. Jiřího Heřta o letošním 11. evropském skeptickém kongresu ECSO v Londýně, kterého se zúčastní ve dnech 5. – 7. září.

Plenární schůze Českého klubu skeptiků Sisyfos s referátem předsedkyně Věry Noskové o aktivitách skeptiků za uplynulý rok a s volbou nového předsednictva. Burza nápadů, diskuze o práci a plánech Klubu. Prosíme členy o bohatou účast.

16. října – Statistické myšlení - přednosti a úskalí. Prof. Ing. František Fabian, CSc. (MFF UK v Praze), Prof. Ing. Richard Hindls (VŠE v Praze)

20. listopadu - Prof. PhDr. Věra Olivová (Ústav dějin AV ČR): Kontrast mezi mýty a historií. Druhá přednáška bude ještě upřesněna.

- ⌘ Zpravodaj Sisyfos – neperiodický bulletin občanského sdružení Sisyfos – Českého klubu skeptiků, členu evropského sdružení ECSO (European Council of Skeptical Organizations) a světového sdružení CSICOP (Committee for the Scientific Investigation of Claims of the Paranormal). Zapsán do evidence periodického tisku MKČR pod číslem MKČR E 11208
- ⌘ Kontaktní adresa Českého klubu skeptiků: Ing. Olga Kraciková, Haštalská 27, 110 00 Praha 1, tel. +420 224 826 691, e-mail: olgakracikova@email.cz
- ⌘ Běžný účet u České spořitelny, Praha 2, číslo 9161329, kód banky 0800.
- ⌘ Adresa na internetu: <http://www.sisyfos.cz>
- ⌘ Zpravodaj Sisyfos, číslo 2-3/2003 – vyšel v srpnu 2003. Připravila Věra Nosková. Redakční rada: Věra Nosková, doc. Čeněk Zlatník, prof. Jiří Heřt.
- ⌘ Grafická úprava: Jiří Nosek
- ⌘ Tiskárna VS Praha- Pankrác, www.sweb.cz/vstisk
- ⌘ Příspěvky do Zpravodaje Sisyfos pošlete na adresu: Věra Nosková, U studánky 18, Praha 7, 170 00. Lze je též zaslat i s diakritikou na e-mail: lano@centrum.cz